

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

- MUMS ŠIS SURAŠYMAS LABAI SVARBUS – **Petras Maksimavičius** ... 3
 VILČIŲ METAS – **Rytis Motiejūnas** 5

VISUOMENĖ

- NE TIK APIE VĒLYKAS – **Eugenija Pakutkienė** 7
 KLANAIS IR KLANELIAIS VANDUO NUPLIUŠKĖJO. BALANDIS SUŠUKO:
 „VĒLYKOS ATĖJO!“ (VYTĖ NEMUNĖLIS) – **Jurgita Stankauskaitė** 9

ŠVIETIMAS

- „NEMIRSIU, KOL MASKOLIAI IŠ LIETUVOS NEIŠEIS...“ – **Mokytojos** 11
 „PROTŲ MŪŠIS“ – **Mokytojos** 12

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

- „AŠ BERŽAS“ – MININT ŠIMTĄSIAS PAULIAUS ŠIRVIO GIMIMO METINES
 – **Janina Macukonienė** 13
 LIETUVOS PAVADINIMAS PASISLĖPĖS ISTORIJOJE, TODĖL
 ŠIANDIEN AIŠKINAMAS ĮVAIRIAI 16

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

- IŠKELIAVO ANAPILIN KLEVŲ KAIMO GYVENTOJA – **Eugenija Pakut-
 kienė** 18

SVEIKA GYVENSENĀ

- PUNSKO VALSČIAUS SOCIALINIŲ PROBLEMŲ ĮVERTINIMAS 22

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

- LIETUVOS ŽINIASKLAIDA 26

Viršeliuose:

- Pavasario žiedai (Valdo Žilionio nuotr.)
 Velykų margučiai (Irenos Balulienės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
 ul. A. Mickiewicza 23

tel. / faks. (+48) 87 5161 416
 www.e-ausra.pl
 ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
 16-500 Sejny,
 ul. Wileńska 9
 tel. / faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
 Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
 Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Ołów
 Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
 Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2021-04-14

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
 nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai
 sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
 Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
 SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

Zadanie pn. „Wydanie 24 numerów dwutygodnika „Auśra” zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrnych i Administracji.

Ministerstwo
 Spraw Wewnętrnych
 i Administracji

Projektą „Lenkijos lietuvių tautinio sąmonin-
 gumo ugdymas“ iš dalies remia Spaudos, radijo
 ir televizijos

rėmimo fondas
 (gauta parama per
 projekto įgyven-
 dinimo laikotarpį
 – 8000 eurų).

SPAUDOS,
 RADIJO IR
 TELEVIJOS
 RĖMIMO
 FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Šiandien, Atvėlykio sekmadienį, kai rašau šį tekstuką, vėl kyla noras cituoti Donelaičio pavasario aprašymą. Tačiau dar neskubėkime džiaugtis atsibudusia saulele, mat orų prognozės nežarsto pažady. Tačiau kaip bebūtų, po ilgai užtrukusio karantininio sėdėjimo namuose smagu lauke nors kiek pasidaruoti. Nėra taip pat ko džiūgauti dėl atšildomo karantino, mat kol kas didesnių pasikeitimų nematyti. Tiesa, Lietuvoje šią savaitę jau leista judėti tarp savivaldybių. Stebint žiniasklaidą ir realų gyvenimą, galima priėti prie išvados, kad kuo ilgiau užtrunka karantinas (juolab kai jis griežtas), tuo dažniau žmonės, išvarginti ilgalaikių ribojimų, ima jį pažeidinėti arba ilgai susiranda būdų, kaip jį apeiti. Tuomet tiek ir naudos iš visų ribojimų.

Šiame „Aušros“ numeryje rasite straipsnį apie piliečių surašymą. Beje, jau nuo šio mėnesio galima internetu susirašyti. Ir būtina tai atlikti iki rugsėjo 30 d. Kas naudojasi internetu, tikriausiai patogiu tai padaryti patiems. O kuo mums, Lenkijos lietuviams, svarbus šis surašymas? Visų pirma tuo, kad yra klausiama apie tautybę. Kaip rodo patirtis, pagal visuotinį piliečių surašymą diagnozuojamas tautinės mažumos gausumas. Ir tai turi ilgalaikes pasekmes. Neseniai Hainuwoje esančiose skelbimų lentose pasirodė visuotinį surašymą reklamuojantys plakatai. Viename jų žinomas Vilniaus krašto „akovcas“ Romuald Rajs-Bury, vėliau Palenkės vaivadijoje pagarsėjęs baltarusių tautybės žmonių žudymais, ragina: „Nepamirškite užrašyti savo tautybės ir tikėjimo!“ Plakatas negali nešokiruoti. Beje, jis kuo puikiausiai atspindi lenkų mentalitetą, tačiau ir parodo, kad visuotinis piliečių surašymas yra svarbus. Nelikime abejingi, patys susirašykime ir paskatinkim kitus.

Mums šis surašymas labai svarbus

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Prasidėjo visuotinis Lenkijos gyventojų surašymas. Jis privalomas. Vyriausioji statistikos įstaiga (GUS) paklaus mūsų, kur, su kuo ir kaip gyvename. Taip pat norės sužinoti, ar dirbame, kada ilgesnį laiką gyvenome užsienyje ir kurioje šalyje, kokį tikėjimą išpažįstame. Kaip ir prieš dešimt metų, būsime klausiami, kokia mūsų tautybė ir kokia kalba kalbame namuose. Taigi šis surašymas mums, kaip tautinės mažumos atstovams, svarbus. Tai supranta visos tautinės mažumos, todėl mobilizuoja savo narius ir ragina savarankiškai internete pildyti paruoštą klausimyną ir būtinai deklaruoti savo tautybę. Visuotinis gyventojų surašymas vyksta taip pat Lietuvoje. Lietuvos lenkams atstovaujanti organizacijos nusprendė žengti žingsnį dar toliau ir rengia papildomą bendruomenės narių surašymą, kas sukėlė nemažai įvairių komentarų. Suprantama, visi šie žingsniai mobilizuoja bendruomenę, primena apie tautinę kilmę ir didina tautinės mažumos įtaką valstybėje ar tam tikrame regione. Todėl ir mes turime labai rimtai į tai žiūrėti. Nuo surašymo rezultatų gali priklausyti mūsų kultūrinės veiklos, leidybos ir kitų sričių finansavimas. Juk nėra paslaptis, kad gausesnės bendruomenės poreikių labiau paisoma ir į jos nuomonę dažniau įsiklausoma. Ir ne tik Varšuvoje, bet taip pat, tarkime, Seinų apskrityje ar Suvalkuose. Vyriausiosios statistikos įstaigos atstovai užsimena, kad šį kartą gali būti labiau prieinami kiekvieno valsčiaus ar miestelio statistikos duomenys. Tai gali būti svarus argumentas kalbant

su konkrečiomis savivaldybėmis dėl lietuvių tautinės mažumos poreikių tenkinimo ir pan. Taigi kad išvengtume svarstymų, ar surašymas buvo atliktas sąžiningai, ar surašinėtojai nepiktnaudžiavo – susirašykime patys! Kas neturite techninių galimybių – kreipkitės į savivaldybę, lietuvių organizacijas, įstaigas, kurios tikrai leis pasinaudoti kompiuterine technika, reikalinga klausimynui užpildyti.

Aš jau išbandžiau ir atsakiau į visus surašymo klausimus. Tai užtruko maždaug 20–30 minučių. Užpildyti atitinkamą anketą galima savarankiškai interneto puslapyje <https://spis.gov.pl>. Tereikia įrašyti savo asmens kodą (PESEL), pasirinkti slaptažodį ir žinoti motinos pavardę prieš santuoką. Pradėjus atsakinėti į klausimus, užbaigti visą procesą reikia per 14 dienų (jungiantis su asmens kodu ir anksčiau pasirinktu slaptažodžiu). Galima surašyti visos šeimos ar tame pačiame ūkyje gyvenančius asmenis, tačiau reikia žinoti jų asmens kodus. Susirašyti internetu tikrai labai patogiu ir raginu tai padaryti. Kitaip po kurio laiko su jumis telefonu susisieks surašinėtojas arba susitiks asmeniškai, kadangi surašymas kiekvienam Lenkijos piliečiui, taip pat Lenkijoje nuolat gyvenančiam užsieniečiui yra privalomas. Tie, kas atsisakys dalyvauti gyventojų surašyme, gali susilaukti teismo skirtos iki 5 tūkst. zlotų baudos.

Paskutinis visuotinis Lenkijos gyventojų surašymas vyko 2011 m. Šių metų surašymas prasidėjo balandžio 1 d. ir truks iki rugsėjo 30 d. Įstatymas numato, kad tie asmenys, kurie neturi kompiuterio ar prieigos prie

GUS Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021

O spisie + Prawo + Lista pytań w NSP 2021 Loteria Materiały do pobrania

Szukaj ...

Zapraszamy do udziału w Narodowym Spisie Powszechnym!

PRZEJDŹ DO APLIKACJI SPISOWEJ

Liczmy się DLA POLSKI!

1 kwietnia rozpoczął się Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021!

interneto, gali kreiptis į savo savivaldybės įstaigą, kurios darbuotojai nemokamai privalės sudaryti atitinkamas sąlygas arba esant reikalui padėti užpildyti minėtą klausimą.

Grįžkime dar prie klausimyno. Kokią informaciją turime pateikti? Vyriausioji statistikos įstaiga reikalauja suteikti gan detalią informaciją apie kai kuriuos dalykus. Priešingai negu 2011 m., nebūsime klausiami, pvz., kiek turite vaikų arba kaip keliaujate į darbą. Tačiau, kaip ir anksčiau, norės žinoti, kokiame būste gyvenate. Reikės nurodyti, kiek kvadratinį metrų gyvenamojo ploto, kuo jis šildomas, kiek kambarių, kelintais metais būstas statytas ir kiek asmenų jame gyvena. Būsime klausiami, kur dirbate arba koks jūsų išsilavinimas. Dalis klausimų skirta ilgalaikiams ar trumpalaikiams emigrantams. Klausama, kiek metų ir kurioje šalyje asmuo gyveno ir prieš kelintus metus grįžo į Lenkiją. Ko dar būsime klausiami? Mums, kaip tautinės mažumos atstovams, svarbus klausimas apie tautybę. Surašymo metu būsime klausiami, kokia jūsų tautybė ir ar jaučiatės taip pat kitos tautos ar etninės bendruomenės narys(-ė). Jeigu atsakysite, kad jūsų tautybė ne lenkų, papildomai būsime klausiami, ar namuose bendraujate vien savo gimtąja kalba, gimtąja ir lenkų ar tik lenkų kalba.

Reikia pabrėžti, jog klausimynas sudarytas taip, kad nuo pateikto atsakymo priklausys, ar teks atsakyti į papildomus klausimus, ar ne. Aki vaizdu, kad tas, kas pažymės, jog šiuo metu yra bedarbis, nebus klausiamas apie darbo sąlygas ir pan. Lygiai su klausimu apie tautybę. Jeigu pažymėsite, kad esate lenkų tautybės – nors ir neišbandžiau, tačiau manau, jog ir nebūsime klausiamas apie namuose vartojamą kalbą.

Ne į visus klausimus reikia atsakyti. Kai kur galima pasirinkti: „nenoriu į šį klausimą atsakinėti“. Toks pasirinkimas galimas, kai klausama apie sveikatos būklę, tikėjimą arba partnerystę (bendrą gyvenimą neįregistruvus santuokos).

Kokiems tikslams šie duomenys bus naudojami? Vyriausioji statistikos įstaiga pažymi, kad surinkti duomenys bus naudojami tik statistinei analizei atlikti. Kaip pavyzdį galima pateikti Finansų ministerijos skiriamas savivaldybėms dotacijas. Jos apskaičiuojamos besiremiant duomenimis apie gyventojų skaičių, jų struktūrą ir pan. Statistikos duomenimis remiasi taip pat verslas, kuris planuoja investicijas. Juk tokiais atvejais gerai yra žinoti duomenis apie tam tikro regiono (savivaldybės) gyventojų amžių, išsilavinimą, užimtumą. Ir, žinoma, duomenimis

naudojasi Europos Sąjungos institucijos, kurios skirsto paramą šalims, atsižvelgdamos į konkrečios šalies dydį ir gyventojų skaičių. Mūsų, kaip tautinės mažumos, atveju statistika bus naudojama skiriant paramą tautinės tapatybės palaikymui ar gimtosios kalbos ugdymui.

Ar pateikti duomenys bus pakankamai apsaugoti? Vyriausioji statistikos įstaiga tikina, kad gyventojas, kaip statistinio vieneto, pateikti duomenys saugomi ypatinga tvarka ir nuolat (nenumatytas išslaptinimo terminas). Tai reiškia, kad šios nuostatos niekas

negali pakeisti. Tačiau ar ta apsauga yra pakankama? Ar kai mums paskambins surašinėtojas, būsime tikri, kad tai asmuo, kuriam suteiktas įgaliojimas rinkti ir saugoti duomenis? Žinoma, yra būdų tai patikrinti, tačiau kas norės tuo užsiimti ir gaišti brangų laiką, ypač jeigu surašinėtojas paskambins vyresnio amžiaus žmogui. Dar didesnę pavojų kelia tai, kad šiais laikais niekas nėra patikimai apsaugotas nuo kibernetinių atakų ir įsilaužimų į duomenų bazes. O gal valstybės institucijos gali būti suinteresuotos pasiskaityti mūsų atsakymus? Surašymo, kuris vyko 2011-aisiais, metu šis klausimas taip pat buvo keliamas. Vis dėlto surašymo bijoti nereikėtų, kadangi tos tarnybos, kurioms rūpi mūsų duomenys, pvz., tautybė, gimtosios kalbos vartojimas namuose ir pan., ir taip šiuos duomenis gali gauti kitais būdais. Jie visai nesunkiai pasiekiami.

Kai kuriose vietose klausimyno sudarytojai pirmiausia siūlo populiariausius (dažniausiai pasirenkamus) atsakymus. Sunku pasakyti, ar tai padaryta sąmoningai, ar tik toks susidaro išpūdis. Pabandykite užpildyti ir patys įsitikinsite. Manau, jog būtų labai gerai, kad kuo daugiau mūsų bendruomenės narių patys, savarankiškai atsakytų į pateikiamus klausimus.

Vilčių metas

RYTIS MOTIEJŪNAS

Keisti epidemijos metai netikėtai sklandžiai peršoko į 2021-uosius, kurie visiškai tokie patys. Dar prieš metus valdžia prašė pakentėti per šv. Velykas, kad galima būtų ramiai švęsti šv. Kalėdas. Tačiau užsidarymas po trumpo atokvėpio vasarą prasitęsė, štai mes jau ir antrąsias šv. Velykas iš eilės sutikome užsidarę, o Covid-19 galo kaip nematyti, taip ir nematyti. Pasaulį siaubia trečioji ar ketvirtoji banga, o horizonte grėsmingai šmėžuoja jau ne tik britiškos, bet kitokios, naujos koronaviruso atmainos.

Lenkijos valdžia paskelbė, kad trečiosios epidemijos bangos pikas bus per Atvelykį, o Lietuva kaip tik po šv. Velykų ėmė švelninti ribojimus. Optimistai džiaugiasi galima grėsmės pabaiga, pesimistai liūdnai krato galvas ir sako, kad po tokių ribojimų vėl sulauksime ligonių skaičiaus padidėjimo. Cinikai kikena, kad paskutinė ir pati baisiausia Covido atmaina vadinasis lietuviškąja...

Kol mes spėliojame, kelinta čia ligos banga (Lietuvoje tarp antrosios ir trečiosios epidemijos bangų jokio didesnio tarpo nebuvo) mus kamuoja, šalyje pasikeitė valdžia. Į valdžią po rudeninių Seimo rinkimų, po 4 m. pertraukos Lietuvoje sugrįžo konservatorių ir dvi liberalų partijos, gavusios nežymią balsų daugumą (73 iš 141) parlamente.

Kadangi epidemijos pradžia teko dar buvusios valdžios epochai, tuometė opozicija visaip kritikavo R. Karbauskio vadovojamą partiją ir jos sąjungininkus dėl nevykusio epidemijos valdymo ir bendro valstybės reikalų neišmanymo. Nepartinės I. Šimonytės vadovojami

konservatoriai (Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai, TS-LKD) suformavo jaunų žmonių vadovojamą vyriausybę, kur vyrauja moterys. Kai kurių komentatorių ji net praminta moteriausybe. Valdžią gavusios partijos žadėjo kristolinį skaidrumą, aukštą kompetenciją ir dėmesingumą visų Lietuvos piliečių reikmėms.

Kadangi valdžia jau pradirbo savo pirmąsias 100 dienų, pakalbėkime apie tai, ar pasiteisino rinkėjų lūkesčiai. Visų pirma reikėtų pakalbėti apie kovą su epidemija. Žinoma, kad niekam nesinori tapti klastingo viruso auka. Bet ir kovojama su grėsmėmis, švelniai tariant, keistokai. Štai iki pat šv. Velykų galiojo draudimas judėti tarp atskirų šalies savivaldybių ir tuo pat metu galima atostogauti kokiose nors Kanarų ar Maldivų salose. Paradoksas – net ispanams uždrausta vykti į savo Kanarus, o vos praskleidus draudimų šydą pilni lietuvių lėktuvai iš kokio Vilniaus ar tos pačios Varšuvos jau kilo tų kraštų link. Žinoma, įvestas testavimas ir karantinavimas sugrįžus, bet kodėl vieni lygesni už kitus? Juk ribojimų įkarštyje nuvykti iš Vilniaus į kokius Trakus buvo sunkiau, negu nuskristi į šalis, esančias už tūkstančių kilometrų. Kodėl su egzotiškais ir labai pavojingomis viruso atmainomis kovojama blokuojant judėjimą šalies viduje, o keliauti į užsienius galima? Ne jau viską lemia pinigų kiekis?

Akis bado ir naujosios valdžios nemokėjimas (ar nenorėjimas) paaiškinti žmonėms savo elgesio motyvų. Net prasidėjus vakcinacijai, psichologinė piliečių savijauta nepagerėjo. Visi šaipėsi iš sveikatos ministro

A. Verygos, bet naujasis SAM vadovas dar keistesnis. Iš pradžių jis apstulbino savo 130 punktų kovos su epidemija planu, po to iš viso ėmė blaškytis – štai ryte pagyręs vienos firmos vakciną, vakare sustabdė jų vartojimą, o jau kitą rytą vėl persigalvojo... Visai neseniai jis viešai užgavo policininkus, šie pasipiktino.

Ne ką geresni ir kiti ministrai, bet ko norėti iš jų, juk pati I. Šimonytė, prieš šv. Kalėdas atsiprašinėjusi dėl ribojimų, po kelių mėnesių jau arogantiškai pareiškė, kad vyriausybė darys tai, ką mano esą reikalinga, o nepatenkintieji jos veikla turės pakentėti iki 2024 m. rinkimų. O štai Seimo pirmininkei egzistuoja tik ją remiančių piliečių parašai, protestuojančių parašai jai niekiniai. Jūs įsivaizduojate tokias ciniškas kalbas kokioje nors senos demokratijos tradicijas turinčioje valstybėje? Koks kiltų skandalas... Suprantama, kad naujoji valdžia įsitempusi ir jautriai reaguoja į bet kokią kritiką. Bet pavargę ne tik jie, pavargę visi. Ypač tie, kurie neteko savo verslų ir kitų pragyvenimo šaltinių, o jokių prašvaisčių nesimato. Galima kiek nori šaipytis iš buvusio JAV prezidento D. Trumpo, kad epidemija lieka epidemija, bet kas dirbs? Negi viską išspręs eurų spausdinimo mašina?

XXX

Kita didelė valdančiųjų problema, kad prisidengę sumaištimi dėl epidemijos jie inicijuoja daugybę naujų įstatymų, kuriuos priimti dabar tikrai ne laikas. Galima ginčytis dėl kovos už istorinę atmintį (tai plati tema, verta atskiro komentaro) ar atskirų personalijų, tačiau kai kurie naujųjų

ministrų planai glumina. Štai ministrės E. Dobrovolskos siūlymai dėl dvikalbystės ar net trikalbystės įvedimo, pasų „tobulinimo“ naujomis raišėmis ar dvikalbių gatvių ir vietovių pavadinimų lentelių primena liūdno atminimo autonomininkų 1990–1991 m. planus. Tokių „naujovių“ įvedimas būtų pirmas tvirtas žingsnis Lietuvos *donbasizacijos* link. Ar to nesuvokia valstybės vadovai? Negi vienos negausios radikalios partijėlės šantažas sugriauti valdančiąją daugumą yra aukščiau už visos valstybės interesus?

Ne mažiau keisti ir ne laiku pateikiami įvairūs *pramoginiai* pasiūlymai. Kalbame apie alkoholio pardavimo ir lengvųjų narkotikų vartojimo ribojimų panaikinimą. Ar tai tikrai šiandien yra didžiausia aktualija? Ar mes nuo to tapsime laimingesni? O gal tikimasi, kad apsirūkęs ir laimingas jaunimėlis toliau rinks Seiman visokių *laisvių* šalininkus? Dar keistesnis yra netikėtai aktuali tapęs visokių mažumų, ypač seksualinių, klausimas. Kol beveik ketvirtis gyventojų murkdosi skurde (oficialiais duomenimis), o dėl Covido verslo suvaržymai lemia, kad tokių nelaimėlių neišvengiamai tik daugės, svarbiausiu klausimu naujiesiems Seimo nariams tampa bendrų tualetų Seime įvedimas, vienalytės partnerystės ar liūdnei pagarsėjusios Stambulo konvencijos ratifikacija. Ir jei tai būtų tik svarstymai! Agresyviai nusiteikusi žiniasklaida, daugumoje palaikanti naujuosius „pažangiečius“, pasiryžusi sudraskyti bet ką, kas turi kitokią nuomonę. Štai keletą savaičių spjaudytasi ant vieno populiaraus kunigo, išdrįsusio sukritikuoti Stambulo konvenciją. Ir niekam nė motais, kad jis tik išsakė savo bažnytinės vyresnybės nuomonę... Čia net Prezidentas pabandė apginti visų keikiamą kunigą.

Su Stambulo konvencija iš viso įdomi situacija. Ji lyg ir skirta kovai su smurtu prieš moteris ir aiškinama,

kad ją priėmus smurtas pasibaigs. Konvencijos kritikai didžiausią grėsmę mato ten esančiame socialinės lyties konstrukte (lytį bus galima pasirinkti!). Galima būtų tik smagiai pakikenti (youtube.com yra juokingas filmukas, kur vienas vokiečių deputatas išvardina naujasias „lytis“), bet apie tas 72 ar net daugiau lyčių planuojama piliečiams brukti privalomuoju būdu, *modernizuojant* europiečių mąstymą nuo pat vaikų darželio.

Tai atrodytų absurdiška, bet jei septynių tradicinių Lietuvos krikščionių konfesijų atstovai išreiškė neigiamą nuomonę tos konvencijos atžvilgiu, tada kodėl didžiausia mūsų valdančioji partija, turinti savo pavadinime žodžius „krikščionys demokratai“, yra už konvencijos priėmimą?

Sakote, tai nesąmonė? Gal taip, o gal ir ne. Bet valdžia jau ruošia kovos su patyčiomis įstatymą, kuris kontroliuos jas net internete. To įstatymo oponentai dar bando ginčytis, tačiau virtualus patrulis jau stebi pikčiurnas ir mato tikrus ar tariamus pažeidėjus, kuriuos žada auklėti didžiulėmis baudomis. Jau neišlaiko net ir liberaliausi intelektualai: filosofuojantis feministas konvencijas triuškina straipsniais, o naujosios kairės atstovė televizijos laidoje įtikinamai įrodo, kad laisviečių siūlomi ribojimai – tiesus kelias į totalitarinę diktatūrą...

Epidemijos yra puikiausias laikas klestėti sąmokslo teorijoms. Netgi šaipantis iš vadinamųjų „antivakserių“, neigiančių epidemijos grėsmę ir atsisakančių vakcinuotis, labai sunku paneigti faktą, kad dviejų labai skirtingų Lietuvos kaimynių, neigusių epidemijos grėsmę, padėtis šiandien yra labai panaši į mūsų, nors mūsų valdžia stropiai vykdydė visus Pasaulinės Sveikatos Organizacijos ir Briuselio nurodymus. Švedija beveik neturėjo suvaržymų epidemijos pradžioje ir dabar turi sergamumą bei mirštamumą, panašų į Lietuvos.

Baltarusija ignoravo ir iš esmės tebeignoruoja patį ligos grėsmės dydį, o palyginamieji ligonių ir mirusiųjų skaičiai irgi panašūs į mūsų šalies. Oponentai mums pasakytų, kad švedai paaukojo keletą tūkstančių savo senelių, o baltarusių statistika iš viso negalima pasitikėti. Tačiau ir britai po Atvelykio paskelbė, kad paskiepijo per 70 % savo piliečių ir jau turi vadinamąjį kolektyvinį imunitetą, o pasiskiepiję JAV gyventojai gali netrukdomai keliauti po pasaulį.

XXX

Kol pasaulis karštligiškai skiepijasi ir pešasi, kas gaus kuo daugiau vakcinų, britai laidoja karalienės Elžbietos vyrą princą Filipą, rytų Ukrainoje vėl pakvipo karu. Daugelis analitikų sutinka, kad Rusijos noras „pamokyti“ Ukrainą ir „apginti“ Lugansko ir Donecko separatistus sustiprėjo po to, kai naujasis JAV vadovas Dž. Baidenas viešai pavadino V. Putiną žudiku. Galima viską susieti ir su rudenį Rusijoje vykšančiais Dūmos rinkimais. Juk karinė pergalė, kad ir nedidelė, sukeltų eilinį šovinistinės euforijos plyksnį (kaip tai buvo 2014 m.) rusų galvose. Bet ir amerikiečius galima suprasti – jei nebus apginti pagalbos prašantys ukrainiečiai, JAV prestižui pasaulyje bus suduotas nepataisomas smūgis. Kas žino, kur, kada ir iš kokio kaimyno Rusija ką „atkąstų“, jei paaiškėtų, kad amerikiečių pažadai yra tušti žodžiai?

Pažįstami ukrainiečiai vienintele viltis deda į amerikiečius. Juos galima suprasti: vokiečiai ir prancūzai myli rusiškas dujas. Rusai didelio konflikto atveju tikisi Kinijos paramos. Bet ir čia reikia perskaičiuoti visas tikimybes – ar tai kinams apsimoka? Juk jų prekyba su JAV siekia šimtus milijardų dolerių. Pasaulis sustingo ir laukia. Laukiama taikos ir epidemijos pabaigos.

Ne tik apie Velykas

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Dėl pandemijos verta vengti susitikimų, tada apsaugosim ir save, ir kitus. Kai sėdime namuose, skaitome knygas, tvarkomės, sprendžiam kryžiažodžius, sudoku, sportuojame, mankštinamės, visai stengiamės blogas mintis ir nusivylimą nustumti, nutolinti, daugiau optimizmo įsivesti, bet vis vien apninka kažkokia nežinia, panika. Specialistai sako, kad „bloga psichologinė būklė gali pakenkti ir fizinei žmogaus sveikatai, paveikti imunitetą“. Verta skaityti, tada įsigilinti į turinį ir negalvoji apie neigiamus dalykus. Štai iš draugės Nijolės (Kupiškio teatro rež.) gauta knyga su senų žmonių, gimusių apie 1902 m., užrašytais pasakojimais, kurie labai artimi ir mūsų kraštui, mūsų

prosenelių bei senelių išgyvenimams, pasakojimams. Štai ką pasakoja kupiškėnai: „Prieš Velykas <...> suskudavau bulvių, valgėm su raugintais kopūstais ir aliejum. Kartais ir silkės gabaliukas pasimaišydavo. Su bulvėm silkės labai didelis skanėstas. Dažnai valgėm supjaustytą svogūną, apipiltą aliejum, su druska. Dažai duoną į tokį mišinį ir negali atsigardžiuoti. Sviesto po kruopelytę gaudavom per Kalėdas ir Velykas. Kiaušinių buvo tik per Velykas, nes vištos peržiem kloyime dziubeno grūdus nušalusiom skiauterėm. Pavasariop sudėdavo vieną kitą kiaušinį. Karvės ėdė ruginius šiaudus, retai gaudavo avižinių, tai pieno per žiemą nedavė, o pavasarį leisgyvės ėjo į lauką. Dėl blogos ganyklos nespėdavo atsiganyti ir pieno nedavė daugiau kaip tris kvortas.“

Šitai teko taip pat iš savo tėvų girdėti, kai karvėms pašaro pamesdavo. Vis prastesnis, menkesnis pašaras seniau būdavo skiriamas karvėms ir galvijams, o ne arkliams, nes jie turėjo būti tinkami darbui prie arklų bei žiūrėta, kad geriau atrodytų. Sakydavo: „O geras gaspadorius, va kokie stoniniai gražūs žirgai“.

Labai seniau paisyta advento bei gavėnios

pasninko. Sausas pasninkas daugelio senų mūsų tėvėlių atmintyje išlikęs ir dabar. Minėtoje knygoje taip pat rašoma: „Pusryčiam žirniniai blynai su bulviniu padažu, pagardintu kruopelyte taukų. Jei ne pasninko diena – virė kai kada kruopų košės su taukų ar mėsos kąsneliu dėl kvapo. O tų pasninkų daugybė: advento 4 savaitės prieš Kalėdas, kai tris dienas per savaitę galima valgyti su pienu; 7 savaitės gavėnios prieš Velykas, kai visiškai sausas pasninkas. Iš rugių darydavo „diegtinę“, kai sudaigina rugius, sudžiovina, sumala, miltus užplikina karštu vandeniu, viską sumeta į puodą ir deda į karštą krosnį, pakepina. Kai ištraukia, tai į karštą masę įmerkia duonos abišalę, kuri tirštam patiekalui suteikia savotišką skonį. Atvėsina per visą parą. Po paros aušinimo „diegtinę“ galima buvo valgyti su garstyčiom, įtrynus į jas pakepintą silkę, su aliejaus užpilu, ir bulvėm.“

Iš avižų darė šustinius – rėčkon supila avižas, užpila jas verdančiu vandeniu, apdengia, palaiko, pasukui vandenį nusunkia, o avižas pila į gerai iškūrentą krosnį ir su kažgera maišo, kad nesviltų, nesudegtų.“

Drykčioja

būriai saulės kiškių.

Ilgėja

rugių šepėčiai.

Pievos blykčioja

žiedais.

Bers tuojau javų sėjėjai.

Dangus nuostabus –

Visiems duonos bus.

(Mokyt. Jeronimas Šalčiūnas)

Skubėdami neturime laiko sustoti, pasigrožėti aplinka, gamta,

Irenos Balutienės nuotrauka

pakvėpuoti tyru oru, gaiviu ypač pamiškėse, miške. Dėl darbų darbėlių tiesiog nebėlieka laiko pabūti tylumoje, pušų ošime... O vertėtų bent retkarčiais stabtelti, įsiklausyti, tada suprastume, kad gyvename gražioje aplinkoje, kurią turime saugoti, palikti nesunaikintą, nesuterštą.

Veronika Kmieliauskaitė-Valukonienė pasakoja: „Seniau atrodė, kad gavėnia daug ilgesnė, dar rodo, kad kitokia, lyg trumpesnė ir ne tokia skūpi kaip kadais, ba ne tokia ilga ir ne ciek paiso kas pasnyko.

Likus savaitei iki Velykų, Verbų sekmadienį, bažnyčion neštos švencyc verbos. Laikė namuosa pašvencycas verbas, kap da saniau, tai stubon už balkio užkiša arba už švento abrozo. Kap Velykos, tai da gražai suvalgį švencycus margucus nesumuša lukštų, o an rykštukių sukabina, užmauna pamargytų kiaušinių lukštų – gražai atrodė. Per Pelanų dzienų cik sukūrinam šitas verbas, o paskui vėl būna švieža verba cielus metus po Verbnyčių.

Švencyc valgį Velykų jei in Sainus, tai šeštadienį nuog piet veža, nedėlion prieš mišas, parvažavį dalinamės

svenconki – kiaušiniai, duonu, drusku, mėsuiki.

Volaunykaikai vaikščoj, strošino vaikus persirangį ir sakė racijas. Per Velykas tai kiaušiniai svarbiausi. Vaikščojom namas nuo namo, mūs tadu prieš karų kaimas vadzinosi Šklerna. Daug išvažau 1941 m. in Lietuvų ir negrižo, o kaimelis ne per dzidelis, tai prijungė prieg Juodeliškės tepgi mažo kaimelio.

Mylėjau margyc kiaušinius. Su mūs tetuki primarginam, o paskui inmerkiem cibulių lukštuosa arba priskutam nuo šakų alksnių ir ažuolo žievių ir surūdžijusių gelažų užpilam vandeni, apmerkiem an pora savaitių, išimam gelažis ir dedam kiaušinius, tai graži, tamsi spalva būna. Vaikam reikėj nor po kiaušinio duoc, o jų daug, mūs – 8 vaikai, da 4 krikštavaičiai mano, vyras tepgi apdalino vis, ba jo 4 krikšto vaikai. In pašvencinimų raikėj kašikan turėcie ko indėcie, tai kiaušini, duonelės, dešrukės.

Visa gavėnia tai griežtas pasnykas, net vaikam mažau davė valgyc, o čvercinėm dzienom – trečadienį ir pėdnyčom – be mėsos iš viso, tai jau tep

laukėsi, kadu duos daugiau mėsuokės...

Po pasnykavimo, kūno ir dvasios apšvalymo, po 7 gavėnios savaitių, ateina Jėzaus Prisikėlimo šventė Velykos. Po ankscycų rarocinių mišų šaimynos susėda Velykom. Tai šaimyninė šventė, visi pabūnam sykiu. Rezurekcijai puošė vis kapų bažnyčios koplyčoj, kap ir dabar.

Po Jurginių teko man ne vienus metus ganyc. Išgina gyvulius iš tvartų, kap jau žolė paaugus kiek tai. Buvo ankscycų, alia ir vėlyvų Velykų.“

Po Verbų sekmadienio prasideda Didžioji savaitė. Velykos nuo seno švenčiamos pirmą mėnulio pilnatis sekmadienį po pavasario lygiadienio. Todėl pastovios datos nėra: anksčiausiai kovo 22 d., vėliausiai – balandžio 25 d.

Velykų pirmą dieną vakarop eina lalauti iki antros dienos ryto. Antrą dieną laistosi vandeni. O trečią Velykų dieną jaunimas žaidė ir sūpuoklėse vaikinai supo merginas. Ketvirtą dieną, vadintą ledų diena, negalima dirbti, liesti žemės. Savaitę po Velykų niekur neskubėdavo. Sakydavo: „Jei šią savaitę neskubėsi, tai toli nuriedėsi“.

Jei kovo 10 d. naktį pašalą, tai tikėta, kad šals dar 40 naktų. Jei kovo 25 d. parskridęs gandras parsineša kielę, baigsis žiema, nes kielė išspardo ledą ir sniegą. Tikėta, kad gandras šventas paukštis, kad jis žmonėms atneša laimę. Jo atskridimo dieną ūkininkai apžiūri savo javus aruoduose – grūdus dėl sėklos, kad geriau dygtų. Nelietė kiaušinių, kad viščiukai, žasiukai ir ančiukai išsiperėtų sveiki. Nieko neskolino, kad gyvuliai nesirgtų. Melų dieną (balandžio 1-ąją) jei pavyksta ką apgauti – seksis visus metus. Likus savaitei iki Velykų, Verbų sekmadienį, pašventinta verba išplakami namiškiai, kad nesirgtų. Verbos tos laikomos namuose iki kitų metų verbų, jos saugo nuo nelaimių ir piktųjų dvasių. Jei Verbų sekmadienis gražus – Velykos bus ūkanotos arba šaltos.

Klanais ir klaneliais vanduo nupliuškęjo. Balandis sušuko: „Velykos atėjo!“ (Vytė Nemunėlis)

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Rodos, taip neseniai varėme žiemą, o štai jau Velykos pralėkė. Po didelio susikaupimo ir ilgai trukusio pasninko šv. Velykos – džiaugsmo, atsigavėjimo šventė. Ji simbolizuoja augmenijos prisikėlimą, gyvybės, gamtos atgimimą. Šv. Velykos – Kristaus prisikėlimo diena, didžiausia pavasario šventė. Laukiame Kristaus prisikėlimo ir pavasario, saulės bei skambančių varveklių krištolo, pirmosios žolytės ir almančių upeliukų, vyturio giesmės ir pirmosios žibutės. Štai koks gražus tekstas pasitiko mane vieną ankstų rytą prieš pačias šių metų šv. Velykas. Tai vaikams paruošto Velykų šventės scenarijaus ištrauka, prasidedanti Velykės kalba. Širdį paglosto malonūs vaikystės prisiminimai, kai mokykloje susėdę po du galėdavome karpyti popierinius margučius arba, mokytojos vedami, eiti su klasės draugais pasivaikščioti. Tuomet stebėdavome grioviuose tirpstančius ledus ir po jais čiurlenantį šaltą vandenį. Mokytojos, pasakodamos apie krūmokšnių sprogstančius *katukus*, leisdavo jais paglostyti nuo šaltuko paraudusius žandus. Ir tikrai jie mums buvo tokie pat minkštučiai kaip kluonuose po šieną bėgiojančių raišių kailiukai. Tai tik saujelė gražios patirties, kuri neturi nieko bendra su šių laikų mokinukų ankstyvos vaikystės patirtimi. Ką šiandien turime? Kelintus apribojimus, tuščias mokyklas ir darželius, nutilusias progines šventes vaikams. Belieka savos patirties pagrindu vaikams parodyti, kaip

Julijos Krakauskaitės drožinėti margučiai

marginami margučiai, bandyti atsakyti į klausimus, kodėl pliki krūmynai apsipila pilkais kutukais, kaip ant medžių šakų kalasi lapų pumpurai, ir daug kitų klausimų, kurių suaugę net nesugalvotų.

**GARNY, GARNY, GA, GA, GA, TAVO
BOBA RAGANA, IŠVAŽIAVO ŽAGARŲ,
PARVAŽIAVO BE NAGŲ.**

Neabejotinai kiekvieną pavasarį laukiame parskrendančių gandrų. Mažieji klausia ir klausia, kodėl tie gandrai čia parskrenda ir apskritai kodėl jie mus rudenį palieka. Štai taip ir tenka suktis iš padėties, pasikapstyti po vaikiškos vaizduotės

plotus. O kai kur labai gražiai aiškinama, kad gandrai sveikina vaikučius su pavasario švente, kviečia kartu paieškoti pabaliuose kurkiančių varlių, įsiklausyti į atbundančios gamtos garsus.

TUPI KAIP VIŠTA ANT KIAUŠINIŲ.

Atsimenu, kaip mūsų senelis mėgdavo anūkams pateikti mįslių. Kad ir kaip norėčiau, negaliu nei vienos prisiminti. Tačiau galvoje likęs vaizdas, kaip tas mįslės bandydavome įminti. Tai labai geras būdas lavinti ne tik vaikų vaizduotę ir mąstymą, bet ir savo galvą pasukti. Štai keletas proginių mįslių:

Septyni tiltai, o jų gale saulė, kada saulė užtekės, visi žmonės pralinksės. Šiaudų dirva, akmenais sėta, – gyvi dygsta.

Mažoj bačkelėj dvejopas alus.

Ponaičiukas be skylės, o jo rūbai be siūlės.

**RID RIDO TAŠKUOTI, RAINELĖM
DĖMĖTI, SVOGŪNAIS DAŽYTI, VAŠKU
PAŽYMĖTI.**

Velykų nebūtų be margintų kiaušinių. Dažniausiai jie marginami vašku, o po to merkami į dažus. Šių parduotuvėse pilna, o seniau jų tekdavo patiems pasigaminti. Lyg nieko keista, tačiau malonu sužinoti, kad dažų gaminimas iš medžio žievės, svogūnų lukštų, gėlių žiedlapių ar sulčių laikomas seniausių Velykų papročių įdomybe. O kalbant apie Velykų įdomybes, nemažai jų pavyko surasti ir skaniai nusikvatoti. Ką gi tik prabėgusi pavasario šventė neša džiaugsmą, raskime būdų ir laiko įsileisti jį į savo širdis.

• Duokite savo vaikams po šokoladinį zuikutį ir stebėkite, nuo ko jis pradeda jį valgyti. Tikriausiai ims

kramsnoti ausytes. Tad žinokite, kad 76 proc. žmonių pirmiausiai atsikanda zuikio ausies, 5 proc. pradeda valgyti nuo kojų, o tik 4 proc. nuo uodegos.

• Saldžiai pasistiprinę, išėikime į lauką. Kuo daugiau dalinsimės su vaikais visokiausiais pasakojimais, tuo daugiau jie uždavinės klausimų, domėsis juos supančiu pasauliu. Neabejotinai prireiks kantrybės, bet su ja koja kojon eis skanus vaikiškas krykštavimas. Kiek gali sverti didžiausias pasaulyje velykinis kiaušinis? Ogi 2 tonas. O kiek tai yra? Tai tiek, kiek vienas nedidelis, dažnai mūs vadinamas *sano tipo* traktorius! O tas kiaušinis stovi Kanadoje. Gyvenant skaitmeniniame pasaulyje, paprasta jį susirasti internete. Jeigu įdomu, galima paieškoti ir aukščiausio margučio. Jis siekia 15 metrų! Tai tiek, kiek siekia keturių aukštų pastatas. Kažin, ar tokį Punske rastume?

• Nuo seno yra žinomas margučių ridenimo paprotys. Sakyta, kad tai buvo labai smagus žaidimas vaikams. Ar kas nors yra taip daręs ar matęs žaidžiančius? Aš mačiau tik per televizorių.

Nicolės Valinčiūtės margutis

Nicolės Valinčiūtės nuotrauka

Tiesą sakant, tai visai neblogas užsiėmimas su mažiausiais, kadangi jiems apskritai patinka žaisti su apvaliais žaislais, ypač kamuoliukais, tad jeigu negaila margučių, leiskime jiems patirti džiaugsmo žaidžiant su virtais kiaušiniiais. Smagiausia būtų žalius dažyti, bet kas paskui norėtų juos gramdyti nuo drabužių?.. Ar žinojote, kad buvo toks kiaušinių mėtymo bažnyčiose festivalis? Mat ir kunigai turėjo neblogą humoro jausmą. Margutį pirmasis mesdavo kunigas. Taikydavo į choristą, o tas mesdavo kitam. Nugalėtojas būdavo tas, kuriam per vidurnaktį kiaušinis patekdavo į rankas. Karantino metu iš nuobodulio galima pradėti mėtytis margučiais. Pabandykite ir įsitikinkime, kiek mumyse yra adrenalino.

• Kadangi vaikams patinka terliotis, paklauskime, ar jie žino, kad tolimame Amerikos krašte yra viščiukų dažymo paprotys. Norėdami nepakenkti gyvūnams, leiskime savo viščiukams, visokiems Matukams, Inutėms, Amelytėms ar Jokubėliams, nusimarginti pavasario balose. Reikalui esant, ištraukime iš purvyno košės. Tik nepalikite guminių batų. Gali prireikti kitą murziną dieną. Velykos baigsis, bet noras žaisti šilptėjant orams – ne.

Viktoro Krakausko Velykų puošmena

Viktoro Krakausko nuotrauka

„Nemirsiu, kol maskoliai iš Lietuvos neišeis...“

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Мокытоjos

Šie knygnešių karaliumi vadinamo Jurgio Bielinio pranašiški žodžiai nutiesė kelią į lietuvių tautos išsivadavimą. Patriarchas (taip jį spauda tuomet įvardydavo), iš laikraščių sužinojęs, kad Lietuvos Taryba nori sąjungos su Vokietija, labai susirūpino. Tiesos nesužinojo, mirė 1918 m. sausio 18 d. kelyje į Vilnių. Kovo 16-oji pasirinkta kaip Knygnešių diena todėl, kad tądien gimė šis legendinis knygnešys.

2020 m. lapkričio 22 d. Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinėje mokykloje vyko viktorina „Knygnešių keliais“. Konkursas buvo surengtas pagal Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintą Švietimo įstatymo projektą „2020-ieji Mokyklų bendruomenių metai“.

Inesos Nevulytės piešinys, skirtas Vincui Markevičiui

Iš Punsko mokyklos archyvo

Virginijos Rėkaitės piešinys, skirtas Jurgiui Bielinui

Iš Punsko mokyklos archyvo

Viktorina, tai puiki proga suartinti ir sutelkti bendram darbui mokyklos bendruomenę, plėsti mokinių žinias bei savarankiškumą. Gražu, kad mūsų mokyklos mokiniai visad aktyviai dalyvauja tokiuose renginiuose, nori žinoti ir suprasti lietuvių tautos nueitą kelią.

Varžytuvėse iš viso dalyvavo 16 mokinių. Septintų ir aštuntų klasių atstovai Erika Stankauskaitė, Gabija Petruškevičiūtė, Natalija Chšanauskaitė, Alina Grigutytė, Gabrielė Baranauskaitė, Sigita Aleksaitė, Mantas Marcinkevičius, Skaistė Petruškevičiūtė, Faustina Radzevičiūtė, Karolina Agurkytė, Mangirdas Vektorius ir Martynas Valinčius susiskirstė į keturias komandas.

Renginio vedėja – Gabija Uzdilaitė.

Šis renginys buvo skirtas ne tik knygnešių darbui atminti, bet ir mūsų unikalaus krašto tautinės atminties išsaugojimui. Daug kalbėjome apie knygnešystę Seinų ir Punsco krašte. Mokiniai turėjo progą prisiminti labiausiai atpažįstamą Povilą Matulevičių bei susipažinti su Vinco Markevičiaus, Karolio Petruškevičiaus ar Navinykuose gimusio knygnešio, visuomenininko, rašytojo, vaistininko Jurgio Milančiaus biografijomis. Galvas suko bandydami nustatyti, kad žiurkynu buvo vadinama Seinų kunigų seminarijoje įrengta draudžiamų knygų slėptuvė, ar atpažinti Motiejaus Valančiaus kalbą su Jurgiu Bieliniu, kurią įrašė vyresnieji draugai Jokūbas Zimnickas ir Ernestas Baranauskas. Neutrūko emocingų momentų.

IV–VI klasių mokinės Emilija Aleksaitė, Klaudija Slabašauskaitė, Sara Žilinskaitė (IV a), Augustina Zdanytė (V), Virginija Rėkaitė (VI a), Inesa Nevulytė (VI b), Gabija Stoskeliūnaitė, Onutė Radzevičiūtė (VI b) dalyvavo plakatų kūrimo konkurse. Dalyvės turėjo atlikti kūrybinį darbą – plakatą, susijusį su pasirinkto knygnešio gyvenimu, nuveiktais darbais, biografija. Plakatų konkurso nugalėtoja tapo Inesa Nevulytė. Visų jo dalyvių darbai eksponuojami mokyklos koridoriuje. Dailės konkursą koordinavo mokytoja Violeta Vainienė.

Renginio pabaigoje pasirodžiusios nuotraukos priminė dalyviams jų seną kelionę į Pagėgius. Tada, būdami dar ketvirtoje klasėje, jie kopė į Rambyno kalną, iš kurio matėsi knygnešių keliai ir tiltas į Tilžę, o Martyno Jankaus muziejuje pasodino atminimo eglę.

Viktorinoje daugiausiai balų surinko VIII b klasės mokiniai, bet pralaimėjusiųjų nebuvo. Visos komandos nugalėjo, nes iš renginio išėjo su knygomis ir dideliu žinių lobiu. O mes džiaugiamės dalyvių žiniomis ir sukaupta išmintimi.

„Protų mūšis“

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

MOKYTOJOS

Vasario 16-ąją Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos atstovai Mantas Marcinkevičius, Mangirdas Vektorius ir Karolina Agurkytė bei Punsco licejaus – Gintarė Vektoritė, Danielius Vaina ir Ronaldas Jankauskas dalyvavo interaktyviame nuotoliniame istorijos–geografijos žaidime „Protų mūšis“. Renginį suorganizavo Vilniaus profesinio mokymo centro „Žirmūnai“ geografijos mokytoja Aida Baliukevičienė su Vilniaus automechanikų ir verslo mokyklos istorijos mokytoja Jolita Bielinyte. Žaidime dalyvavo 7 komandos iš Vilniaus, Kauno, Kupiškio ir Punsco. Dalyviai išbandė savo jėgas keliose rungtyse. Mokiniai pasinėrė į 1918 m. vasario 16-osios įvykių aplinkybes. Analizavo tekstus, žymėjo datas ir vietas. Bandė istorinius įvykius atpažinti filmuose.

Dėl nepaprastų aplinkybių renginys vyko Zoom aplinkoje, o paskiros rungtys Quizzes ir Flippity. Klausimai buvo labai įdomūs, pvz.: Kokios profesijos signatarų buvo daugiausia?

Kiek signatarų turėjo barzdas? Kas buvo *muštukai*, *kirptukai* ar *lietai*? Koku automobiliu važinėjo Antanas Smetona? J. Smetonienė prezidentui į medžioklę įdėdavo jo mėgstamą patiekalą bigosą, kas tai? Kokia lietuviško žodžio „piliėtis“ kilmė?

Žaidime dalyvavo ne tik mokyklų bendruomenių nariai, bet ir garbūs kviestiniai svečiai: MRU Politikos mokslų instituto direktorius doc. dr. Gediminas Kazėnas ir Punsco valsčiaus viršaitis Vytautas Liškauskas. Punsco komandos laimėjo trečiąją vietą.

Įsitikinome, kad tokio pobūdžio renginiai mokiniams tikrai patinka.

Iš Punsco mokyklos archyvo

„Aš beržas“ – minint šimtasias Pauliaus Širvio gimimo metines

JANINA MACUKONIENĖ

2020-ųjų rugsėjo 6 d. sukako lygiai šimtmetis nuo garsaus ir daugelio numylėto poeto gimimo dienos. Iki šiol skamba Lietuvos televizijoje dainos iš įvairių programų, skirtų šiam jubiliejui paminėti, ir kitų dainuojamosios poezijos renginių, kuriuose gausu būtent Pauliaus Širvio eilių. Kodėl lietuviai, taip pat mūsų krašto, taip labai pamilo šio poeto eiles, kodėl jis buvo vertinamas kritikų ir mylimas visų žmonių, ypač jaunimo, bandysiu atsakyti šiam neilgam straipsnyje, skirtame poeto jubiliejui paminėti.

Apie P. Širvio poezijos populiarumą vaizdžiai byloja jo knygų paklausa. 1984 m. (praėjus penkeriems po rašytojo mirties) rinktinę „Ir nusiņešė saulę miškai“ „Vagos“ leidykla išleido 50000 egz. tiražu. Nepaisant to, visos knygos labai greitai išnyko iš knygynų lentynų. (Palyginimui reikia pasakyti, kad dabar poezijos knygų tiražai dažniausiai skaičiuojami tik šimtais, o tų laikų populiariausios knygos galėjusios būti išleistos maždaug iki 20000 egz. tiražu.) P. Širvys buvo tapęs legenda, o poezijos mėgėjams ja pasiliko iki šiol.

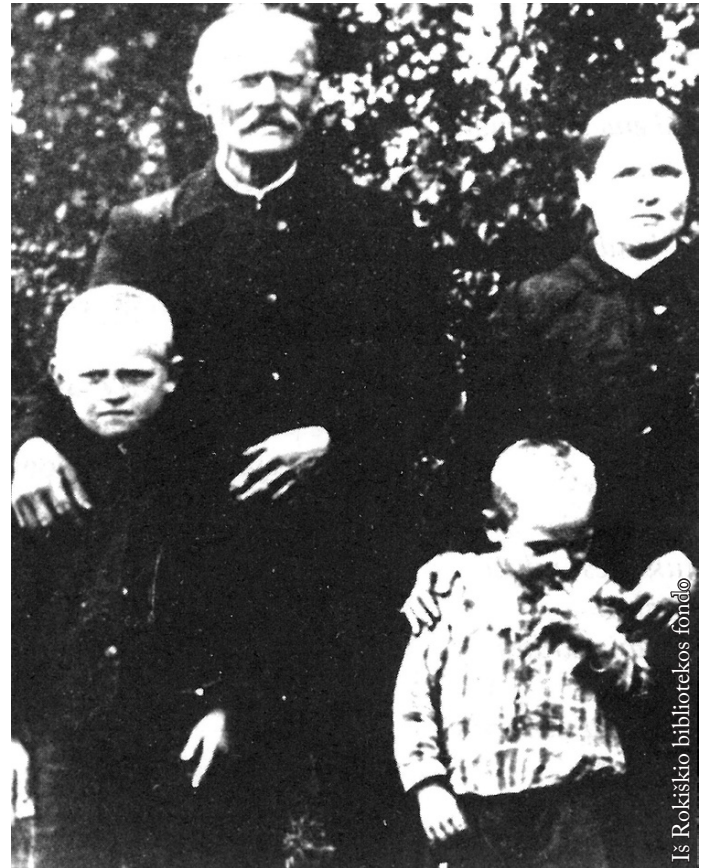
„<...> visa poeto meninė jėga: atvirumas, nuoširdumas, didelė meilė žmogui, puiki, iš eilėraščio turinio išplaukianti liaudiška forma“, – rašo rinkinio „Ošia gimtinės beržai“ recenzentas J. Mackevičius, o poetas E. Matuzevičius prideda: „O brangiausia šioje knygoje turbūt tai, kad jauti, kaip betarpiškai prie tavo širdies prisiliečia poeto širdis“. Algimantas Baltakis, sakydamas kalbą

per poeto laidotuves (1979 m.), pažymėjo: „Pauliaus Širvio poezijoje nėra nė vienos eilutės, kuri nebūtų paremta autentiška vidine partitimi. Kiekvienas žodis išnešiotas giliai širdyje, iškentėtas, aplaistytas savo krauju ir ašaromis. Ir tai buvo jo laimė ir jo prakeikimas, kaip ir visų didelių poetų.“

Visi draugai poetai ir tie, kurie pažinojo P. Širvį, vieningai tvirtina, kad visi jo vertingiausi eilėraščiai labai glaudžiai susiję su autoriaus asmeniškais išgyvenimais. Poezija tam tikra prasme – jo lyrinė biografija, emocionali, skaudi ir... tragiška.

P. Širvys gimė 1920 m. rugsėjo 6 d. Padustėlyje, laikinai ten ūkininkavusių Pranciškaus ir Barboros šeimoje. Ten gimus ir jaunesniam sūnui Leonui, šeima persikėlė, tiksliau – sugrįžo, į Degučių kaimą. Su čia esančia pirkele, su ją gaubiančiais beržais, netoliese tyvuliuojančiu ežeru poetas ir sieja savo mylimą gimtinę:

*Sartų žuvėdros girdis,
Šilų daina tyli.
Berželis turi širdį,
Pravirkęs pakely.*

Poeto tėvai P. Širvys, B. Širvienė ir jų vaikai Paulius (didysis) ir Leonas (mažasis)

Tačiau gimtinė nebuvo poetui ilgalaikė laimės ir ramybės prielauka. Pauliui sulaukus devynerių, miršta tėvas, o po metų ir motina. Vaikais pasirūpina giminės, tačiau našlaičių gyvenimas atneša daug nuoskaudų, apie kurias tik daug vėliau prisitars poetas viename eilėraštyje:

*Ašaroja
Baltagalviai
Ir bekelniai
Broliai du.*

*Tėvo akys
Žydraspalvės
Žvelgia stingstančiu
Ledu.*

*– Kelk, tėveli,
Kelk, mieliausias,
Kas duonėlę
Mums raikys?
Kur mažučiai
Mes keliausim,
Kai užbers tavo akis?*

Prasidėjo Pauliaus piemenavimo ir bernavimo metai pas įvairius šeimnininkus, tačiau, kaip teigia S. Lipskis dokumentinėje apysakoje apie P. Širvį: „Skurdas, nepritekliai, socialinės skriaudos neužmušė jame gerųjų savybių, neužgožė žmogiškojo charakterio“. Pats poetas „Literatūroje ir mene“ išspausdino labai atitinkantį jo vaikystę eilėraštį:

*Bauboja kaimenė žaloji
Geltono rudens vakare,
Atloja šuneliai, atloja
Vaikystę piemens kepture.*

Iš pateiktų minėtoje knygoje amžininkų prisiminimų sužinojome, kad Paulius buvo darbštus, paslaugus, pasiruošęs visiems padėti, kitam atiduoti paskutinį drabužį, jei tik paprašytų, o pats pasitenkinti labai kukliomis gyvenimo sąlygomis. Tačiau buvo itin jautrus užgaulei ar kitų abejingumui. Išlaikydamas orumą nesistengdavo niekam prisigerinti ar nuskriaustas ieškoti užuojautos – tada tapdavo mažakalbis ir uždaras. Apskritai ir vaikystėje, ir ypač jaunystėje Paulius buvo visų mėgstamas. Kaimo vakaruškose jis su

G. Svitojaus nuotrauka

Paulius Širvis

broliu būdavo visų dėmesio centre, nes pirmieji užvesdavo dainą, Paulius puikiai šoko, vesdavo ratelius, visus linksmينو.

Žiemą Širviukai lankė Aleksandravėlės ir Dusetų pradžios mokyklas. Jau tada Paulius pradėjo eiliuoti, draugų ar mokytojų prašomas

sueiliuodavo sveikiničius, sukurdavo plakatą ar dainelę. Jau tada regioninis laikraštis „Jaunasis ūkininkas“ išspausdino jo pirmąjį eilėraštį. O rankraštyje buvo užsilikęs eilėraštukas apie patį autorių, kuriame jis save apibūdina kaip mokyklinį padaužą:

*Nė velnio nebijojau:
Pripratęs prie lazdy
Tvirtai laikiaus ant kojų,
Ėjau, pešiaus už du.*

Baigęs pradinę Paulius labai norėjo tęsti mokslą. Piemenaudamas užsidirbęs 100 litų stojo į Salų žemės ūkio mokyklą. Kai finansiniai ištekliai ištirpo, reikėjo pabadauti, bet vienas draugas tai pastebėjęs kreipėsi į mokyklos vadovybę ir Pauliui, kaip našlaičiui, buvo išrūpintas nemokamas maitinimas. Besimokydamas Salose jis pradėjo siųsti savo poleminius straipsnius į „Mūsų jaunimą“ ir tapo įdomiu nuolatinio šio žurnalo korespondentu. 1939 m. „Jaunajame ūkininke“ buvo išspausdintas jo patriotinis eilėraštis, skirtas Vasario 16-ajai. Manoma, kad jaunasis poetas

siuntė savo kūrybą ir į kitus nepriklausomos Lietuvos žurnalus. Vėliau žurnalistika taps jo pastovia profesija, tačiau tik baigęs žemės ūkio mokyklą P. Širvis 1940 m. įstojo į Vilniaus pėstininkų karo mokyklą. Pagrindinis motyvas pasirenkant tokį kelią buvo noras ginti senąją

mūsų sostinę ir tėvynę, nujaučiant artėjančius pavojus.

Dėl tėvynės P. Širvys buvo pasiryžęs didžiausiai aukai, tačiau ištikusi pasaulį karo maišatis pasigrobė gražiausius poeto jaunystės metus, vos nepasiglemžė gyvybės, o pokario sovietinė propaganda, kuria iš pradžių buvo lyg ir patikėjęs, suluošino jautraus žmogaus asmenybę. Prie tokios išvados priėjau tiksliai perskaičiusi S. Lipskio dokumentinę apysaką apie P. Širvį „Spindėjo beržas tolumoj“, išleistą Vilniuje 1991 m., minint poeto 70-ąsias gimimo metines, ir bemaž visus jo eilėraščius, kurių savo gyvenime parašė ne tiek jau ir daug. Neįmanoma trumpame straipsnyje atpasakoti sudėtingų jo gyvenimo vingių, atsispindėjusių kūryboje, gal net nedera knaisiotis po jo asmenybę, kurios formavimuisi didelę įtaką turėjo įgimtas jautrumas, lemtis ir labai nepalankus laikmetis, taigi pateiksiu tik keletą labiausiai įstrigusių eilių rašymo istorijų, per kurias... atsiskleis kiek ir poeto biografija, nes, kaip sutartinai teigia asmeniškai jį pažinojusieji, P. Širvio eilės buvo rašomos giliausiai paties patirtais jausmais.

Išskiriamos trys pagrindinės Širvio eilėraščių temos – tai kareivio išgyvenimai, meilė ir gimtinė. P. Širvys Antrojo pasaulinio karo metais kovojo lietuviškoje divizijoje, pateko į vokiečių nelaisvę, po poros bandymų iš jos pabėgo, bet, kaimynui išdavus, turėjo dirbti vokiečio ūkyje. Iš čia, padedant jį pamilusiai šeiminių dukrai, Paulius sėkmingai pabėgo, tačiau karas vėl įsuko jį į savo mašiną – buvo mobilizuotas į tarybinę armiją, čia patyrė didžiausius fronto žiaurumus, buvo sunkiai sužeistas ir tik per plauką išliko gyvas. Karo ligoninėje, besigrumdamas su mirtimi, sukūrė tikrą karo poezijos šedevrą „Žvaigždėlė“, kuriame subjektas, atsisveikindamas su gyvenimu, kreipiasi į kovos draugus ir į jauną, visų sužeistųjų mylimą slaugę:

*Laimingai jums, laimingo, broliai, kelio!
Širdis tuksena vis lėčiau, lėčiau...
O tu, miela, suraski tą žvaigždėlę,
Kurį šiąnakt užgesdamas mačiau.*

Poetas rašė eiles apie karių solidarumą, jaunų žmonių žūties tragizmą, aukos už tėvynę kilnumą, tačiau kai buvo paprašytas kaip nusipelnęs didžiajame kare parašyti „kareivio žodį“ kario šventės progą į „Literatūrą ir meną“, jis parašė tokią tiesą apie karą, kuri netiko šventiniam numeriui. „*Karas yra karas. Jei ne tu, tai aš tavė. Kitos išeities nėra.*“ Karas paliko rašytojo sąmonėje didžiulę traumą, naktinius košmarus, kuriuos, kaip rašo straipsnyje, remdamasis sava patirtimi, galima numalšinti tik degtine.

Meninių galių viršūnę P. Širvys pasiekė meilės poezijoje. Eilėmis jis rašė laiškus savo mylimai Alpunytei (Alfonsai Žegliūnaitei), kuriai ne viską drįsdavo pasakyti ją sutikęs. Po pirmojo pasimatymo parašė ilgą eiluoatą laišką ir išsiuntė paštu, tačiau laiškas nepasiekė adresatės. Jos draugės, kurioms buvo patikėta laišką nunešti, neiškentusios atplėšė, atpažinusios poeto rašyseną, skaitė, verkė, pritaikė melodiją ir tik po kiek laiko Alpunė sužinojo jo turinį iš kaime dainuojamos dainos. Ir Paulius buvo nustebęs, išgirdęs dainuojamą jo meilės prisipažinimą:

*Nelaimėi ar laimei tavė pažinau,
Mergaitė iš tolimo sodžiaus.
Ką skyrė likimas, tikrai nežinau,
Ką paslėpei tu savo žodžiuos.*

Ir dabar dar daugeliui žinoma ši daina, kaip ir kitos dainuojamos eilės, išsakančios pačio poeto giliausius meilės jausmus, ilgesį ir subtiliausiai išreikštą širdyje vykstančią dramą.

*Sujudėti – ir sapno netekti –
Nedrįsau ir dusau svaiguly.*

*Ir buvai lyg sapne man tą naktį
Taip arti...*

Taip be galo toli.

Poeto meilė savo išrinktajai dėl tam tikro nesusikalbėjimo nesusilaukė laimingo finalo. Alpunė sukūrė

šeimą su kitu, o poetas sužeista širdimi savo jausmus išliejo visiems žinoma daina „Užmirštoji taurė“.

P. Širviui netrūko moterų dėmesio: jos rašė laiškus, išreiškiančius susižavėjimą poeto kūryba ir juo pačiu, tačiau Širvys jautėsi lyg „nevertas švelnių tavo žodžių“. 1953 m. visgi sukūrė šeimą su Birute, tais pačiais metais jiems gimė dukra Dangė, kuriai Paulius buvo geras tėvas. Kurį laiką šeima buvo laiminga, susitvarkė materialią buitį, įsigijo butą, bet nerami poeto siela negalėjo tenkintis sočia buitimi ir užsidaryti šeimos rate. Paulius vis dažniau išeidavo susitikti su draugais ir taurėje skandinti kare patirtus košmarus, sovietinės sistemos beprasmybes (dėl pirmosios knygos pasirodymo jam kelta sąlyga, kad turi išsiskirti su žmona, nes ji buožės duktė – tėvas 17 ha savininkas, o jos brolis žuvęs kaip miškinis), o gal ir byrančią asmeninę laimę. 1965 m. oficialiai nutraukiama Pauliaus ir Birutės santuoka. Vyras palieka žmonai ir dukrai butą ir visą užgyventą turtelį, pats apsistodamas skurdžiame kambarėlyje.

Jį nuolat lanko draugai, ieškantys prieglobsčio, ir draugai poetai, suteikiantys jam pagalbą sunkiais atitrūkimo nuo tikrovės momentais. P. Širvys dirbo redaktoriaus darbą rajoniniuose laikraščiuose, čia turėdavo taikstyti prie partijos diktato, gaudavo „papeikimus“, kai parašydavo pagal savo sąžinę. Vėliau bendradarbiavo su literatūros žurnalais, bet ir čia reikdavo parašyti eilėraščių ar straipsnį pagal užsakymą. Po skyrybų draugai parūpino jam jūrininko darbą, nes Širvys visada žavėjosi jūra. Išliko keletas gražių širviškų marinistinių eilėraščių.

P. Širviui labai brangi buvo gimtinė, nors anksti ten jau nebuvo tėvų, o grįžus nuo fronto ir gimtoji sodyba buvusi sugriauta. Vienai kaimynei netyčia išsprūdo: „*Grįžo tas, kurio niekas nelaukė, o mūsų vaikai negrįžo*“. Šitie žodžiai grįžtančiam

kareiviui buvo labai skaudūs... Tačiau tėviškėje liko beržai. Šis medis – pats mėgstamiausias poeto kūrybos įvaizdis ir tartum jo asmens antrininkas. Visiems labiausiai žinomas lyg ir programinis P. Širvio eilėraštis „Aš beržas“. Poetas jį rašė jau į gyvenimo pabaigą, „Jaunimo gretų“ redaktoriui paprašius, kad kaip „beržų specialistas“ sukurtų poetinį užrašą po spalvota fotografo J. Grikenio nuotrauka, vaizduojančia pavasario peizažą su beržais. Poetui buvo užtikrintos sąlygos (uždaras redakcijos kabinetas su pakankamu cigarečių ir svaigiųjų gėrimų kiekiu). Širvys kūrė visą naktį, prirašęs daug lapų, pribraukęs iki išsekimo. Tai buvo lyg ir jo gyvenimo išpažintis:

Išbridęs

Iš pievų nakties, –

Sustojau

Ant mūšių

Didžiausiojo

Kelio

Su plieno dalgiu

Ant peties.

Kiekviena gana ilgo eilėraščio eilutė labai sviri ir reikšminga. Trumpais potėpiais piešiama sava biografija, siekiai ir tragiška, bet brangi, nepakartojama gyvenimo lemtis.

P. Širvys, pažymėtas „žvaigžde“ – nepaprastu talentu, labai atsakingai dirbo poeto darbą. Jo rankraščiai subraukti, ieškoma nuolat geresnio varianto, taiklesnio žodžio... Užtat į viešumą išleisti jo nelengvai pagimdyti kūrinėliai kaip perlai – skaitai dar ir dar kartą ir negali atsigerėti žodžio taupumu, nepaprasta galia, prasme ir skambesiu. Pats poetas taip kalba apie kūrybą: „*Eilėraščio gimimas nevyksta pats savaime <...>. Jokia mūza eilėraščio neatneš ir neįduos – šė imk! Kaip motina kūdikį išnešioja, taip ir poetas turi savo kūrinį išnešioti savyje ir tik po to jį rašyti. Rašyti taip, kad kiekvienas žodis išplauktų iš širdies gilumos. Jeigu nors vieno žodžio ar eilutės nepajusi širdimi – bus netikra, dirbtina, prilipdyta.*“

Paklausus atsitiktinio praeivio, vargu ar jis atsakytų, kokia yra Lietuvos vardo kilmė. Ir labai kaltinti jo nereikėtų. Dėl Lietuvos vardo kilmės ginčijamasi iki šiol. Arčiausiai tiesos yra Lietuvos vardo kilmės paieškoti pačioje Lietuvoje, jos leksikoje ir onomastikoje, kitaip sakant, upeliukuose. Bet ir čia mokslininkų nuomonės išsiskyrė, todėl turime dvi lietuviškas Lietuvos vardo etimologijas.

Kuri iš jų atrodo labiau pagrįsta, kuo čia dėtas upeliukas, pasakojo Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Lietuvių kalbos katedros docentas Antanas Smetona. Jį Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Kalbos klube kalbino profesorė Jolanta Zabarskaitė.

A. Smetona svarstė, kad turbūt didžioji dalis mūsų neatsakytų į klausimą, kokia yra Lietuvos vardo kilmė, nes rašto šaltiniai mus pasiekia gana vėlyvi – XVI a. Iki to parašytų paliudijimų nėra. O visokie aplink mūsų vardo aprašymai iškraipyti, jie kitokie, nei mes patys vadiname. Pagaliau nepamirškime – visa tai slypi kalbos istorijos ūkuose. Juk žodžiai keičiasi. Todėl mūsų pavadinimas istorijos ūkuose pasislėpęs ir šiandien aiškinamas įvairiai.

„Pati pirmoji Lietuvos vardo forma įrašyta Kvedlinburgo analuose 1009 m.: Šventasis Brunonas, dar vadinamas Bonifacijumi, arkivyskupas ir vienuolis, vienuoliktaisiais savo atsivertimo metais, Rusios ir Lietuvos pasienyje pagonių trenktas galvon, su 18 savo draugelių danguosna išėjo. Tas tekstas buvo lotyniškas. O ten parašyta – Lituae. Viduramžiais „u“ ir „v“ buvo tas pats garsas, „a“, „e“ – kilmininko forma, ne vardininkas, vadinasi, tariame Litvė, Litva – greičiausiai mus ir yra pasiekusi tokia forma. Ar ji slaviška – čia klausimas. Mano galva, pagal Kazimiero Kuzavinio aiškinimus, jokia ji ne slaviška – ji pakankamai lietuviška.

Kaip visos tautos, taip ir Lietuva

bando paaiškinti savo kilmę, kilmingą kilmę, savo dangiškąją kilmę. Lietuvoje nėra nieko išimtinio – viskas vyksta pagal bendrąsias taisykles ir randasi pirmosios romantinės – pabrėžiu, ne mokslinės – pasakos ir mitai paaiškinti savo kilmę ir vardą. Pirmieji aiškinimai susiję su lotynų kalba ir su romėnais – yra netgi legenda apie Palemoną: romėnų būrys atsikėlė į šitą pakrantę ir taip atsirado lietuviai.

Su šita romėniška kilme ir Janas Dluogošas, ir Motiejus Strijkovskis dėsto šitas teorijas ir aiškina, kad tai susiję su lotynišku žodžiu „litus“ – krantas arba ragas. Netgi išveda iš „Le Italia“ – Italijos pavadinimas su artikeliu galimas perdirbti į Lietuvą.

Anot A. Smetonos, greta egzistuoja ir keltiškoji lietuvių kilmės teorija. Keltiškai „leta“ yra Galijos viršutinis šiaurvakarinis pakraštys, kuris taip ir vadinosi. Arba „Litavia“ – šalis prie kranto. Aišku, šitos teorijos yra ne teorijos, o legendos dėl labai paprastų priežasčių: mes, lietuviai, nesame jūrininkų tauta. Tais laikais, kai radosi šis pavadinimas, Lietuvos centras buvo Trakai, Vilnius, Kernavė, o jūros link gyveno kuršiai.

Anksčiau ar vėliau romantiniai svaičiojimai pasibaigia ir žmonės pradeda domėtis – o kaip yra iš tikrųjų? Randasi etimologijos mokslas, lyginamoji istorinė kalbotyra, istorinė gramatika, istorinė fonetika, kurie, be savo pagrindinių uždavinių, išsprendžia ir Lietuvos kilmės teoriją.

Kaip teigė docentas, kalbant apie lingvistiką, ypač apie lingvistiką, kuri buvo prieš tūkstantį metų, neturint rašto šaltinių, viskas yra labai spekuliatyvu. Todėl net ir mokslinių teorijų randasi kelios. „Čia, mano galva, išsiskiria dvi labai ryškios teorijos: K. Kuzavinio hidroniminė – lietuvių kalboje dominuoja upėvardžiai: Panevėžys palei Nevėžį, Pasvalys – palei Svalią, Anykščiai – siejami su Anykšta, Vilnius – su Vilnia.

Lietuvos pavadinimas pasislėpęs istorijos ūkuose, todėl šiandien aiškinamas įvairiai

Antroji teorija galėtų būti Simo Karaliūno. Jis iškelia naują militaristinę teoriją: lietuvių tauta – karių tauta. Jis aiškina, kad tai susiję su aplinkinėse tautose esančiu žodžiu, reiškiančiu karių būrį. Šią teoriją paremia šiuolaikinis mokslininkas Tomas Baranauskas. Jis bando vardo kilmę sieti su leičiais – tam tikru visuomenės sluoksniu feodalinėje visuomenėje.

Aiškinimas, kad Lietuva – vieta, kur lietus lyja, manau, yra dabartinė poetinė liaudies etimologija“, – kalbėjo A. Smetona.

Plačiau kalbėdamas apie K. Kuzavinio teoriją aiškino: jis apie 1964 m. skelbia straipsnį būtent apie Lietuvos vardą. Anot A. Smetonos, galima sakyti, kad hidroniminės kilmės teorija nėra jo – ji tik jo labiausiai moksliskai pagrįsta.

Su hidronimika susieti Lietuvą galima daug kur: yra ir Šilalės rajone upelė Leitalė, yra ir upė prie Karaliaučiaus, yra ir Aukštaitijoje – visoje dabartinėje Lietuvos teritorijoje galima rasti šaknį „liet“, „leit“, „lat“. Tačiau palei jūrą buvo kuršiai, virš Lietuvos – Deltuva, žiemgaliai, žemyn – rusėnai – lietuviai kaip gentis, kai randasi šio krašto pavadinimas, buvo labai siaurose ribose.

Ir, kaip svarstė docentas, jei siejame Lietuvos vardą su upėvardžiu, jo reikia ieškoti šioje teritorijoje. „Visi kitose teritorijose rasti panašūs arba ir tos pačios šaknies žodžiai neatlaiko kritikos. Negalime vadintis Nilo upės vardu dėl labai paprastos priežasties – mes nežinojome, kad ji tokia yra, jei ji su mumis nesusijusi.

Beje, šita priežastis verčia ir T. Baranauską abejoti, kad ši teorija – išlaužta iš piršto. Nes jei pažiūrėtume į tą upelę, kurią mums nurodo K. Kuzavinis – Letauka, Letava, Letva – ji prasideda prie pat Ukmergės Širvintų rajono ribos ir per Jonavos rajoną įteka į Nerį, apie 30 km nuo Kernavės. Pačios upelės ilgis – 11 kilometrų. Žemaitiškai pasakytume – myžupis – tik tokia ji. Greta – jokių centrų, įsidėmėtinų istoriškai svarbių vietovių ten nėra. Aišku, dar Voruta nenustatyta – gal ji ten ir buvo?

Kita vertus, mažumas čia nieko nereiškia. Žiūrėkite, kas darosi Vilniuje: per jį teka Neris ir Vilnia. O nuo kokios upės miesto pavadinimas? Nuo mažytės“, – aiškino A. Smetona.

Tad, pasak jo, šiandien geresnės teorijos už K. Kuzavinio mes neturime: jis randa tą upelę Jonavos rajone, pats apklausia vietinius gyventojus, kurie pavadinimą taria trim būdais – Letauka, Letavka ir Litavka. Tai – suslavintos formos. Todėl, numetus slavišką priesagą „k“, lieka Letava, Letva. O dvibalsis „ie“ atsiradęs per istorinį kitimą. Patyrinėjus patį pavadinimą pamatytume, kad jo reikšmė labai aiški, susijusi su upės pavadinimu, kuri yra žemais krantais ir linkusi pavasari, rudenį smarkiai išsilieti. Žinant šitai labai aiškiai matome – šaknis susijusi su žodžiu „lieti“.

Žodis „lieti“, kaip ir „Lietuva“, turi balsių, dvibalsių raidą. Dvibalsis „ie“ yra išsirutuliojęs iš dvibalsio „ei“, kuris likęs prūsų kalboje. Taigi

pirminis garsas buvo „ei“, vėliau jis tapo labai keistu garsu – ilgu siauru „e“, pagaliau pasidarė „ie“. Iš čia paaiškinimas, kodėl aplinkiniuose kraštuose yra toks įvairus Lietuvos pavadinimas.

Karinė teorija, kalbanti apie Lietuvos vardą, aiškina štai ką. S. Karaliūnas germanų kalbose atranda tokius žodžius: *geleide* – konvojus, ginkluota palyda, vokiečių aukštaičių *leide* – eskortas. Senovės fryzų kalboje žodis *lid* reiškė būrį, eskortą, senovės islandų *lith* – eskortas, kariai.

„Šitą idėją paremia Vladimiras Toporovas, kuris duoda tokius rusiškus pavyzdžius: Litva šla, vsio krašyla na puti – Lietuva ėjo, viską niokojo pakeliui. Litva šla, vsio na puti smetala – Lietuva ėjo ir viską griovė. Rusų istorinėje atmintyje Litva – plėšikų gauja. Kas yra karys viduriniais amžiais? Plėšikas. S. Karaliūnas iškelia mintį, kad nuo šito žodžio, nuo kuopos pavadinimo, atsiranda apibendrinimas visam kraštui.

Tačiau yra viena ir labai didelė problema: tokio tipo pavadinimai labiau turėtų būti susiję su savivardžiais: žmonės save kažkaip vadina, mes tą žodį iškrapome ir pavadiname savaip. Štai tokios šaknies „lei“, „li“, „lie“, kad ji lietuvių kalboje reikštų kuopą, būrį, mes neturime. Tai ir yra silpnoji šios teorijos pusė“, – teigė A. Smetona.

Tad galiausiai aiškėja, kad labiausiai pagrįstas įrodymas, jog Lietuvos vardas kilo nuo upelės pavadinimo.

Iškeliavo Anapilin Klevų kaimo gyventoja

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

*Prabėgo vaikystė, jaunystė pro šalį...
Ir ką žmogus žemėj pakeisti begali?
Nubėgę keleliai, žmogau, jau ilgi...
(...) Kokia klastinga ta mirtis.
Tu štai, žmogau, darbštus, laimingas, –
Nežinai, brangus, kas ryt nutiks...*

2021 m. vasario 21 d. į amžinybę iškeliavo mylima Mamytė, Močiutė, Promočiutė a. a. Genovaitė Boračiauskienė. Nors žinia, kad žmogus – tik žemės svečias, ir turi jis sugrįžt namo, bet kaip sunku išleisti jį į kelią, kuriuo negrįžta niekas atgalios...

Genovaitė gimė 1926 m. lapkričio 17 d. Kampuočių kaime, Jono ir Marijonos (Marazaitės) Cirušų šeimoje. Buvo penkta iš aštuonių šeimos vaikų. Jos sesės ir broliai tai: Magdelė Baliūnienė (Lietuvoje), Jonas (liko tėviškėje Kampuočiuose), Ona (Ramoniškėje), Julija (Kanadoje), Rožė (Lietuvoje), Kastantas (Kanadoje), Vitas (Suvalkuose). Džiaugėsi vis tėviške Kampuočiuose, į kurią vėliau į žentus atėjo Antanas Puzauskas iš Vaičiuškių. Gaila, jau miręs. Dabar gražiai ūkininkauja jo sūnus Petras su šeima.

Išgyveno artimieji Magdutės tremtį į Sibirą. Jos vyras Juozas Baliūnas turėjo daug žemės, todėl ištrėmė ilgiems metams į nežinią. Pasidžiaugė tik, kad jiems tada pasisėkė vyriausią dukrytę Onutę paslėpti ir palikti Lietuvoje pas Magdutės sesę Rožę. Baliūnams dar trys vaikai gimė Sibire. Nors patyrė ten didelį šaltį, alkį, bet tikėjo, kad kada nors bus leista sugrįžti namo. Malda padėjo ir didis ilgesys. Laimingai sugrįžo gimtinėn

Genutė ir Kastantas Boračiauskai 50-ojo vestuvių jubiliejaus proga 1999 m.

po dešimties metų ir rado Lietuvoje paliktą savo dukrą – jau užaugusią panelę... Sakė, būnant Sibire daina ir malda tarsi šildė. Dainos net varge ten skambėjo...

Genovaitė nuo mažens mėgo rankdarbius. Mama pamokė visas dukras, o paskui jos viena iš kitos išmoko daug verpimo, siuvimo, mezgimo, audimo subtilybių naudojant vilnonius, lininius, medvilninius siūlus. Teko ir gyvulius ganyti, rauti linus, minti juos, verpti, austi. Daug mezgė. Buvo dar ir gera siuvėja. Genovaitės audinys su Lietuvos himnu papuoles Amerikon sudomino kunigą B. Kviklį, kuris

kartą ją aplankęs padarė nuotrauką ir įdėjo į savo knygos „Mūsų Lietuva“ 460 puslapį. Po nuotrauka užrašyta, kad čia Klevų kaimo gyventoja Genovaitė Boračiauskienė su Lietuvos himno audiniu. Išlikusi stalčiuje dar kunigo B. Kviklio pasirašyta Genutei padėka ir laiškelis iš 1971 m.

Mama – rodos, toks paprastas žodis ištarti, parašyti. Tačiau koks tai didelis žmogus kiekvieno gyvenime... Mama kaip niekas kitas pasaulyje laukia, nujaučia, mato, jaudinasi, jai rūpi kiekvieno vaiko džiaugsmas, sėkmė, bet ir liūdesys, nusiminimas, nesėkmės. Laimina palydėdama, paguodžia, padeda. Sielojosi daugelį

Iš šeimos albumo

Genutė su mama ir uošviais. Pirmoje eilėje vaikai Aldona ir Vitas su pusbroliu Stasiu. 1959 m.

metų, kai nelaimė lyg žaibas iš giedro dangaus smogė ir nusinešė jaunos, net 30-ies nesulaukusios marčios gyvybę. Netikėtai, ne laiku. Mama sakydavo vis, kad vaikai turėtų tėvus, uošvius laidot, o ne atvirkščiai. Daugel metų mamai ašaros tvindė akis, kraujavo širdis, žvelgiant į išgyvenantį sūnų, anūkėlę. Sielojosi ir dėl to, kad nieko negali padaryti prieš lemtį. Reikėjo toliau gyventi, nors visiems buvo sunku. Gerai dukrytei mokslas, mokykla, draugės turbūt padėjo sunkią valandą, o vėliau išvykimas toliau nuo nelaimės vietos, nuo namų gal kiek nuramino. Žinia, kai nematai mamos kapo kasdien, gal kiek ramiau. Nors ilgesys kamavo, liko tėvelis ir kiti artimieji, bet buvo kiek ramiau. Reikėjo gyventi, susitaikyt su žinia, kad mamos nėra. Laikas ir branda leidžia suprasti žmonių laikinumą žemėje, kurti ir toliau gyventi. Laukė ir norėjo, kad tėtis tiek neliūdėtų. Pavyko Vito dukrai Onutei sukurti šeimą, pavyko ir jam antrąkart vesti. Didelis tada džiaugsmas aplankė Genutę ir kitus aplink. Lengviau atsikvėpusi linkėjo: tegu būna laimingi.

Genutė nenustygo vietoje. Senatvėje, net 90-ies sulaukusi, nėra vąšėliu servetėles. Visi anūakai turi močiutės rankdarbių. Daug dainavo, meldėsi. Niekad nesikreipė daktaro pagalbos. Atėjus į Klevus apsiuvo visą vyro šeimą ir gimines. Siūti ją

išmokė sesės. Augino ūkyje arklius, karves, avis, bites, žąsis. O kiek pūkinių antklodžių žmonėms pasiuvo – pati kartą prisėdusi suskaičiavo apie 80. Senesni žmonės taip pat ir dabar nešioja josios pasiūtas madingas, patogias ir šiltas kepures žiemai. Ypač šiemetė šalta žiema privertė jas susirasti ir užsimauti. Siuvo ir kailinius visam Klevų kaimui.

Sūnus ir dukra pasakoja:

– Siuvama mašina – svarbiausias mamos darbo įrankis. Kų sukirpo, tuoj susiuvė. Būdavo, kad susinešoja, praplyšta, reikia lopyc, ba medžagų tadu trūkumas, nebuvo tep kaip dabar. Tai mama iš rasto lopkuco uždeda ir gražai apsiuva lopinėlių, da apsiuvinėja, atrodė, kad skylės kap nebūta. Mokėjo sučiravoc, kap ir visos moterys. Kartais jau galvojom: nieko nebus, nepavyks, ba per labai suplyšo, alia kur tau – kap prisės, siūs, kol paibaigs, ot kantryva mūs mamytė.

O vė tėtį vadzinom „auksinė ranka“, ba mokėj nukalc daug reikalingų in ūkį dalykų ir sutaisyc ėjos. Va kap jų neliko, visai kitap žūrom in jų paliktus daiktus, jų rankų darbus. Kap

Iš šeimos albumo

Iš kairės pirmoje eilėje sesės Magdė ir Ona, antroje eilėje Genė ir Rožė 1967 m.

Genė Boračiauskienė su jos pačios išaustu rankšluosčiu su jaustais Lietuvos himno žodžiais 1965 m.

Iš knygos „Mūsų Lietuva“

žinau, kiek širdies indėta, meilės. Prisilieci prie mezginio ir lyg jauči mamos delnų. Žūrau, rodos, net kitap in mamos austų takelį. Seniau neatrodė tokias gražus. Pamenu, gavau, pasdėjau ir va kiek metų išgulėj, o cik dabar ištraukiau ir kap spaudza širdžį, grožuosi ir kiciem parodau. Lyg jaučiu ca mamos rankų, darbo šilumą, likusių ca su mumi. Nevercinom tadu mažu kap katrų dalykų, alia dabar tai dzidelė vertybė, pats prisiliecimas spaudza ašaras... Tai net daugiau nei kraicis. Tai nieko, kad siulės kap kur patamsėjo. Kap prisimenu, kad anais čėsais nebuvo nieko, kad apsiauc, apsililkc, reikėj verpc, sumegzc, suausc, susiuc, imu rankon ir atsivera tos mūs kruopščos mamytės vaizdas. Jos švelnių rankų prisiliecimas, noras padėc kitam,

palikc kų nor gero po savį. Kokias dzidelis mamos gerumas... Kitap dabar perprantu – kiek jėgų prireikė ir pastangu, kad būdama jau 90 metų lygiai sumegztų raštelius in apskricų staltiesį. Stengėmės lankyc, bet gal ne visadu parodėm dėkingumų. Verta parodzc dzidesnį dėmesį tadu, kap turim gyvus tėvus šalia.

Ponia Aldona priduria:

– Pamenu, kap tėtė su broliu statė kluonų, man liepė prilaikc liesas, visur manį buvo pilna, kap brolių mokino garsus muzikantas iš Raiscinių Juozas Nevulis graic armoniku, o manį ne – sakė, ca vaikiščam, alia nenuslaidau, išmokau ir aš vienų polkutį pagraic. Nor ankscau tėtė sakė, kam, man nepriraiks, o kap išmokau, tai sykiu dzaugės tepgi abudu. O kap brolis kopo su tėti an stogo, kap dengė tvartų, aš tepgi paskui. Visur norėjos ir visko išmėgyc. Buvom dzviese pas tėvus, alia gerai sutarėm ankscau ir dabar.

Ilgai veikė Klevuose „mainai“ – moterų ražančaus ratelis. Vyko seniau kiekvienų pirmų mėnasio sekmadienį vakarais. Kožnuose namuose, cik vienur su vaišėm, kitur cik su maldu, o be vaišinimo, ba žinia – iš kuklaus pasivaišinimo (arbata su pyragu) virto vaišės dzidesnės, tode mūs mama velino be vaišų... Mūs, Boračauskų, ir kitur namuose vykdavo „mainai“ kasmet, kožna savo namų gaspadinė rėdė altorukų ir meldėsi suvėjis kaimas už mirusius ir gyvus tų namų žmones. Suveidzinėj vien moterys. Suėjusios moterys mainėsi ražančaus paslaptimis, tode pavadzyta „mainai“.

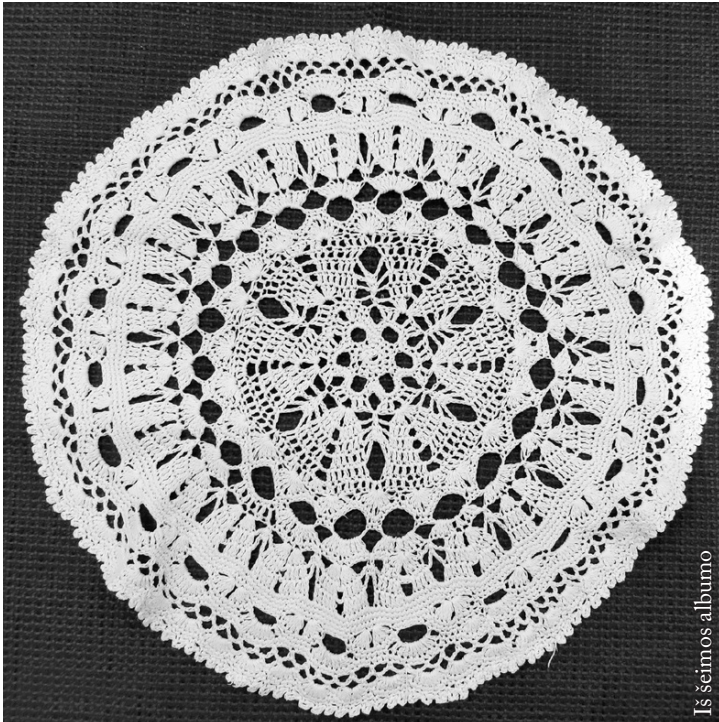
Dukra ir sūnus patvirtina, jog mama buvo be galo darbšti ir pareiginga. Daug paliko jos austų rankšluosčių ir kitų audinių, numegztų kojinių, pirštinių, megztinių. Atminties

neprarado net gilioje senatvėje, tuo žavėjo aplinkinius. Darbams raštelius pati išpiešdavo popieriuje ir po to mezgė. Siuntė sesėms Kanadoje, kurių niekad neaplankė, bet laukė jų parvykstant. Dvi seses turėjo ir Lietuvoje. Jas, kai tik galėjo, aplankė ne kartą. O štai kaip jos ten atsirado. Kai dar sienos nebuvo, vyriausia Magdūtė ištekėjo ir liko gyventi Lietuvoje. Kartą ją aplankė sesė Rožė. Kaip tik tuo metu siena užsidarė ir liko abi sesės Lietuvoje. Rožė ten taip pat ištekėjo.

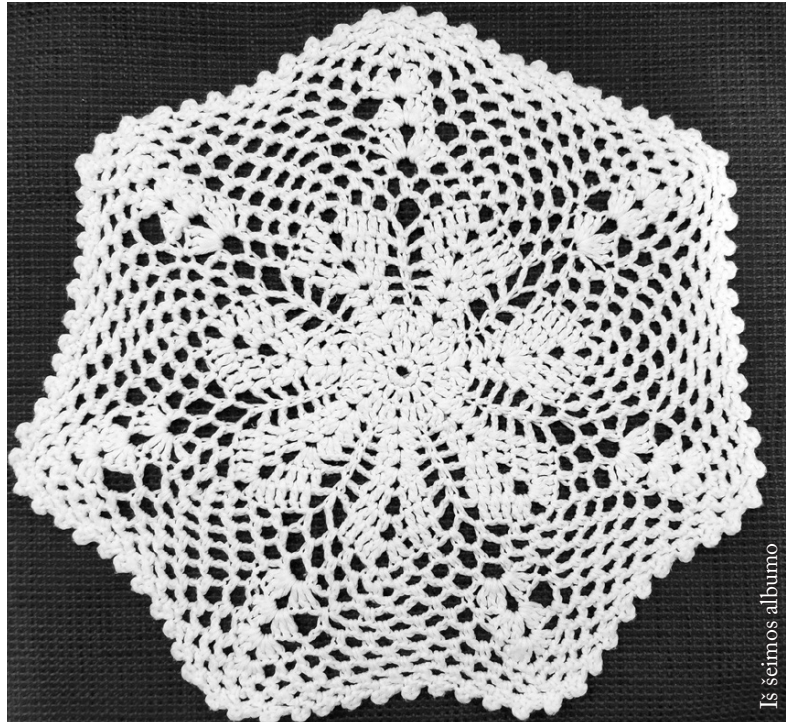
Dar apie Genovaitės šeimą. 1949 m. gruodžio 12 d. ji ištekėjo už Kastanto Boračiausko iš Klevų. Jiedu užaugino sūnų Vitą ir dukrą Aldoną. Kai Genūtė atėjo į vyro namus, juose gyveno jau senesni Kastanto tėvai, dvi marčios su šeimomis ir dar vienas nevedęs brolis Gediminas. Po kiek metų Genutės vaikai stebisi, kaip jie visi išsitemko... Vieni troboje gyveno, kiti svirnelyje. Ten gimė jiems ir abu vaikai. Tik šiems paaugus, kėlėsi į nusipirktą iš valdžios buvusią Bruneikų sodybą. Mat kai 1941 m. Bruneikai išvyko Lietuvon, žemę su sodyba nusavino valdžia (suvalstybino). Tad iš ūkio agentūros Genūtė su vyru Kastantu pirkto 7 ha žemės su Bruneikų nameliais, dar prijungė iš Kastanto tėvo gautą sklypą ir ūkininkavo.

Prieš Boračiauskų atsikėlimą į buvusį Bruneikų ūkį kurį laiką čia gyveno Juozas Marazas iš Klevų su žmona, kurie neturėjo vaikų. Jų namuose vykdavo jaunimo šokiai. 1962 m. Kampuočių kaimo jaunimas kluone parodė vaidinimą. Kurį laiką jų namuose buvo parduotuvė.

Genovaitės vyras Kastantas ne vien ūkio darbais užsiėmė, bet ir laikė bites. Buvo sodelis, o jame nemažas bitynas. Ir dar kalviavo. Pasidarė medinę kalvę. O šio amato jį išmokė krikstatėvis Antanas Marazas – garsus Klevų kalvis, meistras. Dukrai Aldonai vaikystėje teko sukurti tėveliui dumtuves, kai reikėdavo įkaitint plieną. Paskui suminkštintą

Iš šeimos albumo

Iš šeimos albumo

Genės Boračiauskienės rankdarbiai

išplodavo ant priekalo.

Mėgo žuvis ir žuvauti Klevų ežere žiemą ir vasarą. Užmesdavo meškerę ir kibo žuvis, tad jų namuose niekada netrūko.

Pavydėdavo, kad žmona Genutė dažnai išeina giedoti į šermenis. Nors pats taip pat turėjo gražų balsą ir galėjo sykiu eit, bet kažkodėl nebuvo įsitikinęs, o gal nemėgo šermenų, laidotuvių. Pasakota, jog Genutė apgiedojo visus mirusiuosius apylinkėse su kaimo giesmininkais Česiumi Griška, Jule Leončikiene (Linkaite) ir su sava broliene Gibiene.

Sūnus Vitas sako:

– An mūs žamės yra vadinamas Varyklų kalnas, kalnelis, tai už baudzavos laikų kap varė an šito kalnelio ganycis gyvulius iš dvaro. Rūdžalais – palei Klevo ažarų tokias pakraščys, ilgoka pakrantė. Kap balino sanovėj audeklus, tai paruduoja vietoje. Sakė, lyg parūdzino, ba tas vanduo, sakyta, su rūdzu, tokiu metalu.

Genovaitės vyras Kastantas mirė prieš 8 metus, 2013 m. sausio 17 d., bet jie 1999-aisiais atšventė auksines vestuves. Vyro tėvo Vinco pavadė seniau buvusi Buračiauskas, bet

rašant ranka metrikuose „u“ virto „o“. Vincas turėjo žmoną iš Lietuvos – Katrutę Kučinskaitę. Šis senelis aptvėrė sodelį statinių tvora, ilgai laikė, daug metų, epušiniai, tai ne pušiniai. Buvo sodelis ir darželis. Genovaitė mėgo sodinti ir prižiūrėti gėles. Gilioje senatvėje jai rūpėjo, kad aplink žydėtų. Nuygyveno gražų amžių, 95 metus. Galima sakyti, nematė gydytojo.

Dukra Aldona, ištekėjusi už savo kaimo vaikinio mokytojo Jono Marcinkevičiaus, išsikėlė gyventi į Seinus. Dirba buhalterijoje. Pasistatė su Jono broliu Emiliumi Seinuose bendrą namą ir čia gyvena. Aldutės ir Jono Marcinkevičių šeimoje užaugo du vaikai: Valdas ir Violeta.

Sūnus Vitas pasistatė Seinuose greta sesės, bet vis vien toliau rūpinasi tėviške Klevuose. Jis vedė Marytę Gudzauskaitę iš Vidugirių. Jiems gimė dukrytė Onutė. Per Pirmąją Komuniją ją lydėjo tik tėvelis Vitas, nes mama Marytė susirgo ir mirė jauna, vos 29 metų. Dukra, sulaukusi 18 metų, iškeliavo pas kitą močiutę ir tetą į Kanadą, ten vėliau sukūrė šeimą. Jos tėvelis Vitas – ir muzikantas,

ir statybininkas. Kaip minėjau, pasistatė sau namus Seinuose. Statė namus ir kitiems. Gražiai tvarko ūkį. Išnašlavo beveik 20 metų. Vedė antrą kart. Užaugo du sūnūs Darius ir Artūras, kuriems perdavė ūkį, bet pats daug dirba, padeda.

Genovaitė vis su malda, giesme ar daina visur nuo jaunystės. Siuvo, mezgė, dirbo ūkyje, valgė, ką turėjo, ir gamino, iš ko turėjo. Susirašinėjo laiškais su broliais ir visom sesėm, o mėgo rašyti. Gilioje senatvėje daug visko atsiminė. Atmintis buvo gera visą gyvenimą. Josios žvalumas stebino visus namiškius ir žavėjo aplinkinius. Regėjimas neprastėjo ir niekad neprireikė nešioti akinių. Vis dėkojo Dievui už šeimą ir kad davė jai gerai nuygyventi gyvenimą. Sulaukė 5 anūkų (Valdas, Violeta, Onutė, Darius, Artūras) ir 6 proanūkių (Julija, Izabelė, Kornelijus, Aleksas, Karolis, Igoris).

Liūdna, kai žinai, kad jau Mama niekad nepasitiks. Vien jos darbai ir širdis, įdėta juos darant, šildys. Mamos numinti takeliai dabar brangiausi už viską pasaulyje.

*Ačiū už pasakojimus.
Stiprybės Jums.*

Punsko valsčiaus socialinių problemų įvertinimas

Punsko valsčiaus ir Punsko valsčiaus priklausomybių prevencijos komisijos užsakymu atliktas tyrimas „Punsko valsčiaus socialinių problemų įvertinimas“. Buvo tiriamos anonimiškai trys grupės: suaugę gyventojai, moksleiviai, alkoholinių gėrimų parduotuvės. Tyrimas atliktas 2020 metų pabaigoje. Jame dalyvavo 333 asmenys. Atliekant tyrimą detaliai nagrinėti alkoholio, psichoaktyviųjų medžiagų ir nikotino vartojimo įpročiai ir apimtys. Tikimės, kad šio tyrimo išvados padės apibrėžti socialines grėsmes Punsko valsčiaus teritorijoje. Panašų planuojama atlikti 2022 metų pradžioje.

Tyrimo rezultatai bus spausdinami keliuose „Aušros“ numeriuose.

1. ĮVADAS

1.1 Tyrimo tikslai ir bendrosios prielaidos

XX a. įvykę staigūs technologiniai, ekonominiai bei socialiniai ir kultūriniai pokyčiai lėmė pasikeitimus beveik kiekvienoje visuomeninio gyvenimo srityje. Visa tai turėjo įtakos naujų socialinių problemų atsiradimui. Socialinė problema, anot R. Mariso, tai „bendrieji žmonių elgsenos ar socialinių sąlygų bruožai, kurie didžiosios gyventojų dalies, stiprių grupių ar charizmatiškų asmenų suvokiami kaip pavojus visuomenei bei kuriuos galima išspręsti ar kaip nors įveikti“¹. Pasak K. Fryszackio, socialinės problemos atsiradimo sąlyga yra suvokimas. Atsirandantis ir stiprėjantis nerimo, pavojaus, prieštaravimo jausmas, tai problemų identifikavimo ir socialinių savybių joms suteikimo mechanizmas². Turint omenyje šiuos terminus, turi atsirasti keturi esminiai elementai, kad

galima būtų kalbėti apie socialinę problemą:

- socialinė problema, tai nepageidaujamas reiškinys,
- ją kritiškai vertina didžioji žmonių dalis,
- tai reiškinys, kurį galima išspręsti,
- galima ją išspręsti veikiant kartu.

Socialinės problemos, kurios per pastaruosius dešimtmečius itin ryškiai pasireiškia Lenkijoje, tai: alkoholizmas, narkomanija, nikotinizmas, skurdas, nedarbas, smurtas,

bejėgiškumas globos ir(ar) auklėjimo srityje bei socialinė atskirtis. Kiekviena iš šių problemų priverčia specialistus imtis skirtingų sprendimo būdų ir veiksmų. Taigi socialinėje politikoje pirmenybė teikiama šio tipo grėsmių prevencijai ir veiksams, leidžiantiems riboti socialinę izoliaciją bei didinti grupių ir asmenų, kurių atveju kyla pavojus atsirasti anksčiau įvardintoms problemoms, socialinę integraciją.

Pirmasis bet kokios socialinės

¹ K. Fryszacki, *Socialinių problemų sociologija*. Varšuva, 2009, p. 20.

² K. Fryszacki, *Socialinės problemos*, in: „Sociologijos enciklopedija“, III t. Varšuva, 2000, p. 205.

pagalbos žingsnis yra įvertinimas – būtinas tinkamai suplanuoto pokyčių proceso elementas. Pagrindinis tokio tyrimo tikslas – įvertinti visuomenės padėtį ir įvardinti esamos situacijos priežastis. Socialinis įvertinimas tiesiogiai ar netiesiogiai yra susijęs su visuomenės poreikiais ir jų tenkinimo būdu. Jis susitelkia ties reiškiniais, kurie riboja socialinių poreikių tenkinimą ar sukelia tokio apribojimo atsiradimo grėsmę, identifikavimu ir aprašymu. Socialinis įvertinimas leidžia identifikuoti neigiamus, nepriimtinius reiškinis, taip pat nepatenkintus gyventojų poreikius ir lūkesčius. Šio socialinio įvertinimo, vykdomo Punsko valsčiaus pavedimu, tikslas – parodyti socialinių problemų mastą visame valsčiuje. Vykdam mokslinius tyrimus pasirinkta apimtimi buvo siekiama:

- identifikuoti probleminių situacijų priežastis ar jas sukeliančius veiksnis,
- nustatyti priklausomybių problemos mastą ir apimtį,
- identifikuoti esamų problemų pasekmes,
- parodyti sprendimus, kuriais siekiama išaiškinti problemines situacijas arba sušvelninti padarinius,
- identifikuoti priklausomybių problemas įvairiose grupėse (vaikų, jaunimo, suaugusių gyventojų).

1.2 Tyrimo problematika

Pasirinkta tyrimų apimtimi siekiama identifikuoti šias problemas:

- **alkoholio vartojimo (alkoholizmo) problema** – anot Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO, angl. WHO – World Health Organization), tai „bet koks alkoholio vartojimas, kuris skiriasi nuo tradicinio ir paprasto arba visoje visuomenėje priimto alkoholio vartojimo būdo bendraujant su žmonėmis, nepriklausomai nuo faktorių, dėl kurių tai daroma“³. Alkoholio vartojimo

3 T. Plich, XXI a. pedagogikos enciklopedi-

problema, tai viena iš rimčiausių ir labiausiai paplitusių Lenkijos visuomenės problemų, todėl šiam klausimui šiame darbe skiriama daugiausia dėmesio.

- **narkotikų vartojimo (narkomanija ir naujos psichoaktyviosios medžiagos [lenk. dopalacze]) problema** – pagal 2005 m. liepos 29 d. narkomanijos prevencijos įstatymą⁴, narkomanija, tai „pastovus ar periodinis svaigiųjų medžiagų, psichotropinių medžiagų, psichotropinių medžiagų pakaitalų ar naujų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas nemedicininiais tikslais, dėl kurio gali atsirasti ar atsirado joms priklausomybė“. Šioje ataskaitoje visų pirma atkreipiamas dėmesys į aspektus, susijusius su minėtu reiškiniu: narkotikų ir naujų psichoaktyviųjų medžiagų paplitimas bei prieinamumas, problemos mastas tarp suaugusių gyventojų, mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo.

- **nikotino vartojimo (nikotinizmo) problema** – tai žalingas įprotis, kurį sukelia dvi pagrindinės ir tarpusavyje sąveikaujančios priklausomybės: fizinė (farmakologinė) priklausomybė nuo nikotino (susijusi su būtinybe išlaikyti atitinkamą jo koncentraciją kraujyje) bei elgesio priklausomybė (sudėtinė, priklauso nuo psichologinių, aplinkos, kultūrinių ir socialinių faktorių). Ši priklausomybė susijusi su sveikatos sutrikimu ir jai būdingi specifiniai simptomai, kurie nurodyti Pasaulio sveikatos organizacijos ligų klasifikacijoje TLK-10, kurioje išskirta F-17 kategorija: Psichikos ir elgesio sutrikimai dėl tabako vartojimo⁵. Šio įvertinimo tikslas – parodyti priklausomybės ir nikotino prieinamumo vaikams ir

ja, p. 92.

4 2005 m. liepos 29 d. narkomanijos prevencijos įstatymas (2018 m. OL, 1030 eil. Nr.).

5 Šaltinis: <http://morawica.com.pl/nikoty-na> (prieiga internete 2020-12-03).

jaunimui mastą valsčiaus teritorijoje bei problemos mastą tarp suaugusių gyventojų.

- **smurto problema** – ši smurto rūšis dažnai įvardijama „smurtu šeimoje“. Lenkijos teisės sistemoje smurto šeimoje ypatumai ir terminas įvardijami 2005 m. liepos 29 d. įstatyme dėl apsaugos nuo smurto šeimoje⁶. Jame minima, kad „smurtu šeimoje“ laikomas vienkartinis arba pasikartojantis „tyčinis veikimas arba neveikimas, kuriuo pažeidžiamos tam tikros šeimos narių arba asmenų, kurie gyvena kartu ir bendrą ūkį veda su taip besielgiančiu asmeniu, teisės ar asmeninės neturtinės teisės“. Panašiai šis reiškinys apibūdinamas ir Baudžiamajame kodekse (BK 207 str.), kuriame vartojamas fizinio ar psichologinio „smurto“ prieš šeimos narį ar „kitą asmenį, kuris yra pastoviai ar laikinai priklausomas nuo smurtautojo, arba mažametį ar bejėgį dėl jo psichologinės ar fizinės būklės asmenį“⁷, terminas. Esminis smurto šeimoje bruožas, tai smurtautojo naudojami minėti veiksmai, turima jėga ir dominavimas prieš kitus šeimos narius, siekiant, kad jie paklustų, ir verčiant juos atitinkamai elgtis. Būtent dėl to dažniausiai smurtą patiria asmenys, kurie tam tikroje šeimoje yra priklausomi nuo savo globėjų ar artimųjų.

2. TYRIMO METODAI

2.1 Tyrimo metodų pagrindimas ir pasirinkimas

Šiuo tyrimu buvo siekiama sužinoti gyventojų nuomonę ir požiūrį į tam tikras socialines problemas: alkoholio, nikotino, narkotikų vartojimo

6 2005 m. liepos 29 d. įstatymas dėl apsaugos nuo smurto šeimoje (2015 OL, 1390 eil. Nr.).

7 J. Polanowski, *Smurto šeimoje prevencija*. Leidykla „Parpamedia“, Varšuva, 1999, p. 21.

problema bei smurtą. Šiam tikslui pasiekti buvo nuspręsta atlikti tris vienas kitą papildančius tyrimus, kurių metu apklaustos dvi respondentų grupės: suaugę gyventojai ir Punsco valsčiaus teritorijoje esančių mokyklų moksleiviai. Kiekviena respondentų grupė atskleidė ką nors naujo bei leido geriau įvertinti ir suprasti tiriamus klausimus.

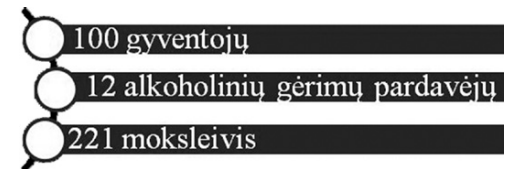
Tyrimams buvo pasirinktas trianguliacijos metodas. Tyrimo plane numatytas planuojamų veiksmų tikslumas ir patikimumas. Visų pirma su tuo buvo susijusi duomenų šaltinių trianguliacija, t. y. informacijos gavimas iš įvairių gyventojų grupių. Socialinių problemų įvertinimas Punsco valsčiaus teritorijoje pradėtas nuo moksleivių ir suaugusių gyventojų tyrimų. Jie buvo atlikti pagal kiekybinį metodą, pasirenkant PAPI (popieriaus ir pieštuko interviu; naudojama išspausdinta anketa)

metodą. Tyrimo metu apklausos atliktas tiesiogiai bendrauja su respondents, kurie užpildo anketą. Tokiu būdu buvo apklausti suaugę gyventojai. Moksleivių atveju panaudotas CAWI metodas – apklausa atlikta internetu. Prieš pradėdant mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo anketavimą, kiekvieną kartą buvo gautas mokymo įstaigos leidimas atlikti tyrimą, buvo suteikta informacija apie visišką anketos anonimiškumą bei anketos užpildymo taisyklės, siekiant sumažinti duomenų trūkumo riziką.

2.2 Grupės pasirinkimas

Tyrimai buvo atlikti 2020 m. rugsėjo–lapkričio mėnesiais. Iš viso tyrime dalyvavo 333 asmenys (100 gyventojų, 221 moksleivis ir 12 alkoholinių gėrimų pardavėjų). Skirtingų grupių pasirinkimas leido išsamiau pažvelgti į tiriamus reiškinius, tiesiogiai

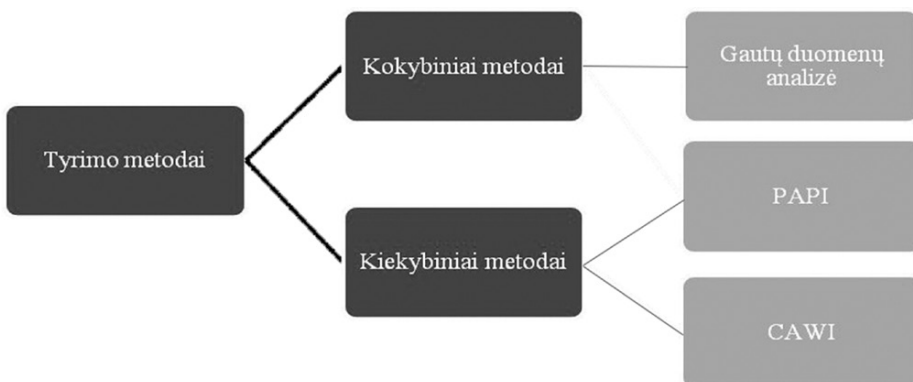
susijusius su socialinėmis grėsmėmis valsčiaus teritorijoje, bei gauti iš įvairių žmonių grupių informacijos ir sužinoti jų nuomonę. Žemiau pateikta diagrama rodo tikslią tiriamo atvejo struktūrą.

2.3 Tyrimo priemonės

Nepriklausomai nuo tiriamos grupės, klausimynas duomenų surinkimui buvo panašus, t. y. uždari klausimai su vienu arba keliais atsakymais. Atsižvelgiant į tam tikrų grupių savitumą, klausimai buvo individualizuojami, pritaikant juos konkrečiai respondentų grupei. Klausimynas buvo pildomas savarankiškai, o tai itin svarbu, tiriant požiūrį ir nuomonę jautriais klausimais. Kiekvieną kartą prieš pradėdant tyrimą, respondentai buvo informuojami apie visišką anonimiškumą, paašškintas klausimyno tikslas bei jo užpildymo taisyklės. Ataskaitoje pateikiami rezultatai procentais. **Galimi skirtumai yra susiję su skaičių apvalinimu iki sveikojo skaičiaus (maksimaliai +/- 1 %).**

(Bus daugiau)

MIELI SKAITYTOJAI!

Labai prašome 1 proc. pajamų mokesčio skirti Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai.
KRS: 0000270261,
cel szczególowy ZS w Sejnach 3888

Iš anksto nuoširdžiai dėkojame!

Seinų lietuvių „Žiburio“ bendruomenė

PARDUODAME

grūdus ir malkas
 (sukapotas ar supjautas).

Galimas pristatymas į vietą.
 Išrašome sąskaitas.

Teirautis tel. +370 682 12 786, +48 572 076 273;
el. p. vidas.varnelis@gmail.com

LEGENDINIAI TELESKOPINIAI KRAUTUVAI

CAT®

- GARANTIJA – 2 METAI ARBA 4000 MTH*
- Mechaninė pavarų dėžė 6x3
- Variklių galia nuo 83 iki 106 kW (111-142 KM)
- Kelių stūmoklių hidraulinis siurblys
- Abiejų ašių stabdžiai
- Standartiškai oro kondicionierius ir pneumatinė sėdynė (žemės ūkiui skirtas variantas)
- Išilginė variklio padėtis
- Didelis aušintuvas
- LED apšvietimas
- DPF stoka

Modelis	Maksimalus kėlimo aukštis	Maksimalus pakeliamas svoris
	mm	kg
TH357D	7 000	3 500
TH408D	7 600	4 000
TH3510D	9 800	3 500

* 2 metų arba 4000 MTH garantija taikoma TH357D, TH408D, TH3510D modeliams su CAT® C3.4B arba CAT® C4.4 ACERT varikliais, kurie atitinka Stage IV išmetamųjų teršalų standartą. Tikslesnę informaciją teikia žemės ūkio technikos įgaliotieji platintojai bei UAB Bergerat Monnoyeur. Garantijos sąlygos apibrėžtos garantiniame lape.

Būstinė: Augustów, Tytoniowa 4,
tel. +48 604 447 198, el. p. biuro@pom.com.pl

Bergerat
Monnoyeur

*Te niekad neapleis energija sparnuota
Ir akys šilumą jaunatvišką teskleis.
Širdis, tikėjimo žiedais apvainikuota,
Te niekada pavargti Tau neleis.*

*Mes linkim Tau energijos, sveikatos
Ir šypsenos veide plačios.
Tegul Tau skiriamus „Ilgiausių metų“
Dar šimtą kartų pakartos.*

Danutę Auruškevičienę, balandžio 21 d.
švenčiančią gimtadienį,
nuoširdžiai sveikina

*Vyras Jonas, dukros Darija, Violeta,
Alina ir Aurelija su šeimomis*

BRANGŪS SKAITYTOJAI!

Nuoširdžiai dėkojame visiems,
kurie paaukojo mūsų įstaigai
1 % pajamų mokesčio. Jūsų skirta
parama leidžia gerinti vaikų ugdymo
sąlygas, kurti jaukią įstaigos aplinką.
Šiais metais vėl galima tokią paramą
darželiui skirti.

KRS: 0000270261,
cel szczegółowy PRZEDSZKOLE
SAMORZĄDOWE PUŃSK 4292

*Punsko savivaldybės vaikų darželio
bendruomenė*

Lietuvos žiniasklaida

2021 03 24–04 08

Lietuvoje ne vieni metai vykdomų nacionalinių bei europinių apklausų rezultatai rodydavo, kokie provakarietiški šalies gyventojai, dauguma remia NATO, jie patenkinami gyvenimu Europos Sąjungoje (ES): prieš pora metų „Eurobarometro“ duomenys teigė, jog lietuviai labiausiai iš visų ES piliečių pasitiki Bendrija – net 65 proc. Retas ilgisi tarybinių laikų, piliečiai priešiskai nusiteikę totalitarinių Vladimiro Putino bei Aleksandro Lukašenkos režimų atžvilgiu.

Tačiau portale delfi.lt paskelbti Vilniaus politikos analizės instituto (VPAI) ekspertų tyrimo Klaipėdoje, Kėdainiuose, Šalčininkuose ir Visagine duomenys šokiravo, anot portalo, pačius ekspertus. Mat šie duomenys rodė visai kitokią, daug niūresnę vaizdą. Kaip sakė tyrimo sumanytojas Donatas Puslys bei tyrimą analizavęs Gintaras Šumskas, parodyta reali, nepagražinta situacija. Gilesnį įspūdį susidaryti padėjo tai, kad apklausa vykdyta ne nuotoliniu būdu, o apklausiant žmones gyvai.

„Tyrimą „Lietuvos visuomenės paveikumas dezinformacijai. Naratyvų analizė“ pristatęs G. Šumskas „Delfi“ pripažino, kad kitaip nei ankstesnių panašių tyrimų metu, ši kartą nesiekta primesti teiginių apklausų dalyviams, su kuriais galima būtų sutikti ar nesutikti, ir nebandyta formuluoti klausimų taip, kad jie galėtų būti interpretuojami dviprasmiškai.

„Ši kartą ėjome su baltu lapu. Ne mes dėjome tuos teiginius į lūpas, jie patys kalbėdavo, mes tik užvesdavome ant kelio ir tada jau pasikartodavotų naratyvų atkartojimas“, – portalui sakė G. Šumskas.

<...> Iki šiol manyta, kad tokie neigiami naratyvai, kaip nepasitikėjimas valstybe, NATO, ES, aukštas Rusijos

režimui palankių vertinimų procentas Lietuvoje buvo nepopuliarūs. Tačiau tyrimo rezultatai rodo kiek kitokią paveikslą.

Pavyzdžiui, nacionalinės politikos teiginių grupėje labiausiai paplitęs pasakojimas, neigiamai vertinantis sveikatos apsaugos sistemą. 28 proc. respondentų visiškai sutinka ir 50 proc. iš dalies sutinka su teiginiu, jog šalyje neveikia sveikatos apsaugos sistema, o COVID-19 pandemija ją visiškai sužlugdė.

<...> Dėl ekonominių nesėkmių respondentai linkę kaltinti konkrečią politinę jėgą – Tėvynės sąjungą-Lietuvos krikščionis demokratus (TS-LKD): bendrai net 59 proc. sutiko su teiginiu, kad „konservatorių valdžia apvogė žmones – nuvertėjo žmonių pensijas, pinigai“. Įdomiausia, anot G. Šumsko, kad su tokiu teiginiu sutiko net 25 proc. apklaustųjų, kurie save įvardijo kaip TS-LKD rinkėjus.

<...> Net 31 proc. konservatorių rėmėjų esą linkę pritarti teiginiui, kad „NATO atima narių biudžeto pinigų ir geriau jie būtų skirti žmonių gerovei“ – su tuo sutinka per 70 proc. socdemų ir Lenkų rinkimų akcijos rėmėjų. Galiausiai, panaši situacija yra ir teiginio „ES ir NATO plečia savo sienas siekdami apsupti Rusiją“.

<...> Labiausiai stebinti gali bendri atsakymai. Pavyzdžiui, su teiginiu, kad „Lietuva be reikalo pyksta su kaimyninėmis Baltarusija ir Rusija, nes blogėjantys santykiai mums atneš ekonominės žalos“, sutinka net 66 proc. apklaustųjų, daugiau kaip pusė (54 proc.) įsitikinę, kad „Lietuva neturi savarankiškos vidaus politikos – viską diktuoja Briuselis“, o 32 proc. mano, kad Lietuvos užsienio politikos virvelės tampo Vašingtonas.

Plačiai vartojama ir metafora, ES

prilyginanti buvusiai Sovietų Sąjungai, kurioje atskiros valstybės neturėjo jokio balso“, – rašė portalas.

Šįkart žiniasklaidoje netrūko rašinių apie valdžią: kaip Vyriausybei sekėsi pirmąsias šimtą dienų, ar dar tvirta valdančioji koalicija Seime, kokie kovos su COVID-19 rezultatai. „Politinis bankrotas per 100 dienų“. Taip pavadintame straipsnyje portale delfi.lt Vidas Rachlevičius vertino Ingridos Šimonytės vadovaujamos Vyriausybės darbą. Autorius rašė: „TS-LKD vadovaujamos koalicijos Vyriausybė yra nekompetentinga, įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios stovyklose tvyro lyderystės vakuumas, o valdžia nesugeba sutelkti visuomenės bendriems tikslams ir užtikrinti normalaus jos funkcionavimo.

<...> Visiškai nesitariant, nediskutuojant ir nesiskaitant su visuomenės nuomone buvo paleistas naujų įstatymų buldozeris. Milžinišku greičiu importuojamos daugeliui nesuprantamos sąvokos, jos traukiamos į įstatymus, trypiamos įprastos ir prievartiniu būdu be jokio bendro sutarimo diegiamos naujos vertybės, kurios iš esmės keis gyvenseną. Aiškiai matyti, kad daugelis žmonių ir net įstatymus rašantys bei stumiantys politikai visiškai nesupranta nei jų tikrosios prasmės, nei reikšmės, o svarbiausia – realių pasekmių kasdieniam gyvenimui.

<...> Savo vaidmenį valstybėje nesuvokia ir premjerė I. Šimonytė. <...> Ji net nesupranta elementaraus dalyko, kad dabar vadovauja ne buhalterijai, atstovauja ne grupei rinkėjų, o yra Vyriausybės vadovė, tarnaujanti visai visuomenei, todėl privalo kalbėtis su visais. Tačiau premjerė skaldo visuomenę, nesiteikia su ja kalbėtis, didelę jos dalį tiesiog „nurašo“,

kai arogantiškai pareiškia, kad tie, kuriems nepatinka ši valdžia, galės 2024 m. išsirinkti tuos, kurie patiks.

<...> Tų, kuriuos anksčiau vadinome konservatoriais, 100 dienų ir vėlesni veiksmai rodo, kad jie atitinka visus grynakraujų neomarksistų požymius. Visų pirma, jie netiki diskusija, dialogu ir visuomenės evoliucija. Jie yra įsitikinę, kad visi dalykai, kuriuos jie mano būtina keisti, gali būti keičiami atėjus į valdžią pačiu brutaliausiu būdu. Akivaizdžiai matome, kad jie yra apsėsti naujų draudimų bei ribojimų manijos ir dar galvoja, kad yra įgaliojti moralizuoti bei teisti.“

Valdančiosios koalicijos tvirtumą, tarpusavio santykius praėjus beveik pusmečiui po Seimo rinkimų portale delfi.lt įvertino politologas profesorius Lauras Bielinis straipsnyje „Valdančiosios koalicijos keistumai“. „Laikas eina ir ima ryškėti takoskyros, kurios su laiku gali sukelti rimtas krizes koalicijos viduje.

<...> Vertybiškai tiek konservatoriai, tiek ir Liberalų sąjūdis, lyginant su „Laisvės“ partija, yra kituose upės krantuose. Ir skubotas, neišdiskutuotas ir teisiškai nesuderintas laisviečių bandymas stumti rinkimuose žadėtus įstatymus tampa rimtu visų koalicijos partnerių politinio ir vertybinio stuburo išbandymu. Juolab kad tiek konservatoriai bei liberalai supranta, kad iš esmės jiems iškelta sąlyga, kurios įgyvendinimas gali atvesti prie žlugdančių pasekmių – savo politinio veido praradimo.

<...> Pirmoji krizės užuomazga, kurią galima įvardinti kaip prieštaravimus tarp koalicijos narių, kilusi dėl „Laisvės“ partijos iniciatyvos, susijusios su partnerystės įstatymu ir tautinių mažumų įstatymo projektu. Nors viešumoje stengiamasi kalbėti apie galimybę viską suderinti frakcijų diskusijose, tačiau akivaizdu, kad teikiamos vertybinės nuostatos laužo konservatorių-traditionalistų politinę esmę.

Diskusija tarp jų ir laisviečių tikrai nebus tik korektiškas pasikeitimas pastabomis.

*Mirtis – tai slenkstis, bet ne pabaiga,
Brangiausi žmonės eina ir palieka,
Tačiau nuo jų nusidriekia šviesa
Ir atminty gyvi išlieka.*

Dėl **Kazimiero Jurkūno** mirties artimuosius
nuoširdžiai užjaučia

Natalija su dukra Onute ir žentu Vitu

<...> Imu įtarti, kad valdančiųjų gretose yra didžiulis nesuskalbėjimas arba negebėjimas išgirsti kitą, o gal paprasčiausias nenoras girdėti ir geidulys diktuoti savo sąlygas priverčiant partnerius paklusti, susitaikyti su tuo, kas daroma ir jų vardu.

Tokia koalicija nebus tvirta. <...> Bus į grupes pasiskirstę Seimo nariai, suinteresuoti užimti valdžios pozicijas bei įtvirtinti savo galias ir vardan to pasirengę lengvai pakeisti frakcijas ir partijas“, – rašė politologas.

Kad valdančiojoje koalicijoje ne viskas eina kaip sviestu patepta, patvirtino ir Liberalų sąjūdžio frakcijos seniūnas Eugenijus Gentvilas, dalyvavęs „Žinių radijo“ laidoje „Pozicija“. Tiesa, jis sakė, jog kritiškai pasisakymai apie koalicijos partnerius tikrai nereiškia, kad kyla pavojus pačiai koalicijai.

Kalbėdamas apie tai, kad koalicijos partneriai nesilaiko susitarimų strateginiais klausimais ir į darbotvarkę pavasario sesijoje ėmė traukti neaptartus ir nesuderintus klausimus, pašnekovas sakė: „Kas ką nori, tas tą tegul teikia. Bet jeigu turime strategiją, einame ta kryptimi, tai kodėl čia dabar dėti į kairę – į miškus ar į dešinę – į pievas. Tai čia šitaip atsitiko, mūsų strateginė linija griauinama.“

Politikas sakė, kad dėl partnerystės įstatymo bei kanapių dekriminalizavimo įtraukimo ir klausimo dėl Stambulo konvencijos neįtraukimo į pavasario sesijos programą sutarta vieningai.

E. Gentvilas paaiškino ir priežastis, dėl ko atsirado toks susitarimas.

„Kad pasiektume tuos pagrindinius tikslus. Ir štai tada kolegos iš „Laisvės“ partijos ištraukia iš kišenės, jau patvirtinus sesijos darbų programą, tokius dalykus, kaip dvikalbiai užrašai, aptarnavimas dviem kalbom kai kuriose savivaldybėse – na, realus dvikalbystės įvedimas – nei aptartas, nei susitartas dalykas. Neapykantos kalbos įstatymo projektas – neaptartas, nesusitartas, baigiasi tuo, kad patys turėjo atsiimti, nors niekas net neragino jų atsiimti.

Na, ir vėl aktualizuotos kalbos apie lyties keitimo operaciją, leidžiant nuo 16 metų keistis lytį. Tą ir noriu pasakyti kolegoms: nepaaukokime svarbių dalykų, tokių kaip partnerystės įstatymas, užversdami eterį štai tokiomis naujomis iniciatyvomis. Juk dėl to mes ir nuėmėme Stambulo konvenciją iš darbotvarkės, kad nekeltume aistrų, tai jauni karštakošiai kolegos sukėlė aistras kitais būdais. Aš esu už tos koalicijos vienybę, noriu, kad mes dirbtumėme ir pasiektume rezultatus, bet tokie virazai tikrai nepadedą“, – teigė parlamentarai.

Portale lrt.lt žurnalistė Indrė Makaraitytė straipsnyje „Dabar patylėk, nes tu erzini tūžmingą minią“ rašė apie pastaruosiu metu itin išaugusį visuomenės susipriešinimą ir valdžios delsimą imtis ryžtingų veiksmų. „Keletą kartų per mėnesį Lietuvoje organizuojami mitingai ir akcijos, kuriuose – tie patys žmonės, tie patys plakatai <...>.“